

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

7 březen 2010
72. ročník

**Ochrana přírody na modelových
farmách ve Velké Británii**

Transfer poznatků vědy do praxe

**Olympiáda zemědělské mládeže
ve Frýdlantu**

„O nejlepší bratislavský rožok“

**Medzinárodná konferencia
e-twinning**

Výuka praxe před 60 lety

Bezpečnost' a kontrola potravin

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

OLYMPIÁDA ZEMĚDĚLSKÉ MLÁDEŽE str. 15

Ve dnech 20. a 21. května 2010 se sejdou při soutěžení žáci zemědělských oborů ve Střední škole hospodářské a lesnické ve Frýdlantu

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA E-TWINNING str. 17

Účastníci etw-projektů z OA a SOŠ Spišská Nová Ves při plnění úloh

MAS MALOHONT – všetko stojí aj padá na ľuďoch str. 11

Zalužanští hasiči se pyšní požárním vozidlem Praga získaném za vítězství ve finále celostátní soutěže požárních družstev v r. 1954 v Praze

Typické tradiční pavlačové domy patří k významným potenciálům území a bylo by je možné využít pro rozvoj cestovního ruchu

LESNÍ PEDAGOGIKA

vstupuje do vzdělávacího procesu na pedagogické fakultě

Ve dnech 28.–30. 1. 2010 se uskutečnila v Tatranské Štrbě již VI. mezinárodní konference k problematice přípravy učitelů pro přírodovědné a zemědělské předměty. V jedné ze 4 sekcí (zabývala se převážně popularizací věd) vystoupil také pan Ing. Ivo Machar, Ph.D. z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci s prezentací – zahájení výuky lesní pedagogiky jako nepovinného předmětu pro studenty magisterského studia. Vzhledem k tomu, že Ústav zemědělské ekonomiky a informací má jako jednu cílovou skupinu, kterou vzdělává, i lesní pedagogiku, položil jsem Ing. Macharovi několik otázek:

Od kdy se lesní pedagogika objevila v učebním programu studentů přírodopisu a environmentální výchovy na vaší fakultě jako nepovinný předmět?

Lesní pedagogiku jsem začal uplatňovat jako téma v rámci výuky předmětu EVVO (Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) pro studenty rozšiřujících kursů biologie (tedy lidově „dálkaře“) před dvěma roky. Tam byla lesní pedagogika zařazena jen formou informace o oboru, zjednodušeně řečeno tak, aby studenti měli základní povědomí, že lesní pedagogika je, kde o ní mohou získat informace a hlavně dostali kontakty na lesní pedagogy. Na základě velké pozitivní odezvy ze strany studentů jsem připravil v rámci vzdělávacího projektu ENVIRUPO, podpořeného z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (www.envirupo.upol.cz), zařazení lesní pedagogiky jako nového studijního předmětu (společně s úvodem do ekologie lesa) do výuky studentů denního studia učitelství přírodopisu a EVVO. Pedagogická fakulta UP tedy začíná s výukou lesní pedagogiky pro studenty denního studia v letním semestru, tj. od 15. 2. 2010.

Jaký byl motiv pro zařazení tohoto nepovinného předmětu?

Něco jsem naznačil již v předchozí odpovědi. Zařazení tématu „lesní pedagogika“ do výuky EVVO na naší fakultě vyplynulo mimo jiné z faktu, že já sám jsem původně lesník a mám odborně blízko k ekologii lesa, která je jedním z hlavních odborných pilířů lesní pedagogiky. Dalším a velmi důležitým stimulem pro zavedení lesní pedagogiky na naší fakultě byla samozřejmě i publicita a ohlasy na lesní pedagogiku rozvíjenou v Olomouckém kraji. Díky péči krajského úřadu se tamní lesní pedagogové pravidelně scházejí na koordinačních schůzkách a byla zde pořádána i konference pro účastníky z ostatních krajů o významu a cílech lesní pedagogiky. Rovněž zde sídlí Sdružení lesních pedagogů ČR, které ve spolupráci se Střední lesnickou školou v Hranicích na Moravě pořádá kurzy lesní pedagogiky pro lesníky z celé naší republiky. Předsedkyně Sdružení lesních pedagogů ČR paní Ing. Alice Palacká mi velmi ochotně a přátelsky pomohla při „rozběhnutí“ lesní pedagogiky na naší fakultě – bez její pomoci a bez pomoci dalších členů pracovní skupiny ministerstva zemědělství připravující „Jednotný postup pro realizaci lesní pedagogiky u lesnických subjektů“

bychom nebyli schopni připravit a vydat skriptum pro tento nový předmět a vůbec výuku rozběhnout.

Jak tuto nabídku přijímají studenti a co na předmětu nejvíce oceňují?

Při vyhlášení nabídky tohoto volitelného předmětu byla celá kapacita 40 studentů okamžitě zaplněna zájemci, takže to asi o něčem svědčí. Ne všechny volitelné předměty, vypisované jako nabídka studentů, jsou totiž obsazovány.

Spolupracujete s praktickými lesními pedagogy, nebo institucemi, které výuku lesní pedagogiky podporují?

Jak jsem již zmínil, bez spolupráce se členy pracovní skupiny MZe, zejména Ing. Lady Matouškové Prylové (UHÚL), Ing. Pavlínou Vašíčkové (MZe) a Ing. Lucie Wojtylové (LČR s. p.) si lesní pedagogiku na fakultě neumím představit. Já sám jsem vděčný, že se od nich mohu mnohému naučit.

Je výuka lesní pedagogiky zajištěna odbornou literaturou nebo skripty pro studenty?

Vydali jsme prozatím první skriptum (Machar I. a kol., 2009: Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky, UP v Olomouci). Uvažujeme o tom, že do další výzvy v rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost podáme projektovou žádost, která by v případě jejího financování podpořila tvorbu dalších výukových materiálů. Les (respektive lesní ekosystémy) jako edukační téma je totiž neobyčejně zajímavé a nabízí řadu možností.

Máte poznatky o tom, že základní školy zařazují výuku lesní pedagogiky do svých školních vzdělávacích programů?

Podle mých zkušeností v Olomouckém kraji je lesní pedagogika mezi základními školami dosud málo známá. To je jistě dáno omezenou kapacitou lesních pedagogů a částečně i malou informovaností (často i neznalostí) o lesní pedagogice u učitelů základních škol. Snad se nám podaří tento nedostatek v budoucnu řešit, protože hlavním cílem zavedení lesní pedagogiky na pedagogické fakultě není a nemůže samozřejmě být příprava lesních pedagogů. Cílem je zde informovat budoucí učitele přírodopisu a EVVO o tom, co lesní peda-

gogika je, jaká zajímavá témata a programy jim nabízí, a kde mohou kontaktovat lesního pedagoga. V neposlední řadě chceme naše studenty vybavit i základními znalostmi o lese a práci lesníka tak, aby ve své profesní učitelské praxi byli schopni dobře komunikovat a spolupracovat s lesním peda-

gogem (což je jeden ze základních předpokladů pro edukační úspěšnost lesní pedagogiky).

Děkuji Vám za rozhovor.

Josef Sívek, ÚZEI Praha

NOVÉ TRENDY V DIDAKTICKEJ PRÍPRAVE UČITEĽOV

VI. medzinárodná vedecká konferencia EDUCO 2010

Stalo sa dobrou tradíciou, že posledné januárové dni (28.–30. 1. 2009) sa v nádhernom tatranskom prostredí, v Školiacom zariadení MŠMT ČR v Tatranskej Štrbe, konal už šiesty ročník medzinárodnej vedeckej konferencie k problematike prípravy učiteľov pre prírodovedecké, poľnohospodárske a príbuzné odbory. Téma konferencie v roku 2010 bola „Význam teórie, empirie a pedagogickej praxe pre prípravu učiteľov prírodovedných, poľnohospodárskych a ďalších príbuzných odborov“.

Tradične organizujúcimi boli dlhoročne a úspešne spolupracujúce inštitúcie: Katedra zoológie a antropológie Fakulty prírodných vied UKF v Nitre a Inštitút vzdelávania a poradenstva Českej zemédskej univerzity v Prahe. Tento rok sa na organizácii prvýkrát podieľala aj Katedra environmentálneho manažmentu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Účastníci konferencie prezentovali nielen skúsenosti s realizáciou didaktickej prípravy učiteľov v rámci pregraduálneho i celoživotného vzdelávania, ale aj výsledky výskumu v tejto oblasti, úspechy a úskalia riešených projektov z tejto oblasti. S hlavnými referátmi vystúpili: DOC. PHDR. RADMILA DYTRTOVÁ, CSc. (IVP ČZU Praha) „Príprava učiteľov v kontexte súčasných zmien rolí učiteľa“, DOC. PAEDDR. RNDR. MILADA ŠVECOVÁ, CSc. (PřF UK Praha) s témou referátu „Štruktúrované štúdium ako súčasný fenomén v príprave učiteľov“ a PAEDDR. ANNA SANDANUSOVÁ, Ph.D. (UKF Nitra) s prednáškou na tému „Manažment starostlivosti o talenty v SR na príklade Stredoškolskej odbornej činnosti“. K predneseným referátom nasledovala podnetná a zaujímavá diskusia. Večer nasledovala odborná prednáška o Tatranskom národnom parku. Ďalší deň začal tradične prakticky – odbornou exkurziou do areálu TANAP. Populárnejšie rokovanie prebiehalo v 3 sekciách – 1. Popularizácia vedy a výskumu vo vzdelávaní, 2. Empíria a skúsenostné učenie v príprave učiteľov, 3. Pedagogická prax a jej význam v príprave učiteľov. Celkovo odznelo 62 príspevkov.

Novinkou VI. ročníka konferencie bolo vytvorenie anglickej sekcie, v ktorej vystúpili so svojimi príspevkami účastníci zo Slovinska (Ljubljana, Primorska), Poľska (Krakow), i niektorí kolegovia z Českej republiky. Vo večerných hodinách sa v tomto roku prvýkrát organizovali aj tri pracovné workshopy. Témou prvého z nich bola komunikácia a prezentácia odborných prác študentov stredných a vysoko-

kých škôl (RNDR. PHDR. ING. JANA JAKLOVÁ DYTRTOVÁ, Ph.D. Ústav organickej chémie a biochémie AV ČR). Druhý workshop bol zameraný na získanie zručností pri práci a tvorbe učebnej pomôcky v programe Movie Maker, kde vystúpila s hlavnou prednáškou dlhoročná a veľmi skúsená fakultná učiteľka MGR. EVA JIŘÍKOVÁ, CSc. (Základná škola Generála Janouška Praha). V treťom workshope prezentovala výučbové programy z botaniky DOC. RNDR. JITKA MÁLKOVÁ, CSc. (Univerzita Hradec Králové). Účastníkmi konferencie boli nielen učitelia univerzít a vysokých škôl, ale tradične aj učitelia základných a stredných škôl, pracovníci Národného inštitútu detí a mládeže v Prahe, Štátnej školskej inšpekcie, inšpekčné centrum Nitra, Ústavu zemédskej ekonomiky a informácií Praha a tiež aj iných významných inštitúcií a organizácií.

Aj v tomto ročníku medzinárodnej vedeckej konferencie bol zriadený prezentačný pult, na ktorom boli počas konferencie vystavené a prezentované nové učebné texty, učebné pomôcky, metodické materiály vytvorené na vysokých školách. Závery jednotlivých sekcií boli potom sformulované a odsúhlasené účastníkmi konferencie na pracovnom workshope v sobotu dopoludnia (v nasledujúcom čísle časopisu). Bližšie informácie o konferencii ako aj závery a fotogalériu nájdú čitatelia taktiež na webovej stránke Katedry zoológie a antropológie FPV UKF v Nitre www.kza.fpv.ukf.sk.

VII. ročník tohto významného medzinárodného vedeckého podujatia sa bude konať taktiež v Tatranskej Štrbe v termíne 27.–29. 1. 2011. Téma konferencie v roku 2011 bude zverejnená v nasledujúcich číslach nášho časopisu. Všetci ste srdečne pozvaní.

PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D.
Katedra zoológie a antropológie UKF v Nitre

NOVÁ SMĚRNICE MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ O AKREDITACI PORADCŮ

**rozšiřuje možnosti poskytování podporovaných
odborných poradenských služeb**

Dne 11. února 2010 byla schválena „Směrnice Ministerstva zemědělství o akreditaci poradců MZe a jejich vedení v Registru poradců Ministerstva zemědělství“.

Cílem akreditace je vytvořit kvalifikační zázemí pro funkční zemědělský poradenský systém a soustavnou odbornou přípravou zajistit, aby poradci akreditovaní ministerstvem zemědělství získali potřebné znalosti především o povinných požadavcích na hospodaření, dobrém zemědělském a environmentálním stavu, o legislativě ČR k řízení zemědělských a lesních podniků a o bezpečnosti práce založené na právních předpisech.

Akreditační směrnice pro oblast zemědělství nově zavádí a definuje podoblasti akreditace, umožňující poradcům akreditovaným ministerstvem zemědělství provádění další specializované odborné poradenské služby. Základní poradenská služba zaměřená na kontrolu podmíněnosti, soustavu Natura 2000, agroenvironmentální problematiku, bezpečnost práce založenou na právních předpisech může být doplněna o další odbornou problematiku zaměřenou na rostlinnou výrobu, živočišnou výrobu, optimalizaci hospodaření zemědělského podniku, ekologické zemědělství, zemědělství a ochranu přírody a krajiny, energetické využití agrárních produktů. Oblast lesnictví se na podoblasti nečlení. Vlastní provádění poradenské služby je podporováno opatřením Programu rozvoje venkova s označením I. 3.4 Využívání poradenských služeb.

Rozšíření poradenské služby o další odbornou problematiku umožní lepší uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi. Zlepší zapojení akreditovaných poradců z výzkumných institucí a vysokých škol, podpoří zkrácení přenosu posledních poznatků výzkumu přímo do praxe.

Kromě národních poradenských programů ministerstva zemědělství podporujících vstupní a odborné konzultace, zlepší propojování výzkumu s poradenskými aktivitami a přinese další synergické efekty důležité právě v současné tíživé hospodářské situaci.

V letošním roce byly rovněž zahájeny přípravné práce na zavedení další oblasti akreditace – od roku 2012 se jí má stát rostlinolékařství – na základě ustanovení Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů. Tato oblast poradenství

bude pomáhat resortním podnikatelům s problematikou integrované ochrany rostlin.

Akreditační směrnice rovněž zavádí povinnost účastnit se vzdělávacího programu s bodovým systémem hodnocení vzdělávacích akcí. Zlepšuje tak přenos posledních důležitých poznatků především z legislativní oblasti i odborných informací ke všem akreditovaným poradcům. Vzdělávací formou jsou semináře, školení, kurzy, e-learningové kurzy, které pořádají subjekty mající v předmětu činnosti – vzdělávání. Doba trvání registrované vzdělávací akce musí být minimálně 4 hodiny. V souladu se školským zákonem jsou nově rovněž definovány kvalifikační požadavky potřebné pro vstup do akreditačního řízení pro poradce.

Všechny uvedené hlavní změny akreditační směrnice jsou zaměřeny na zkvalitnění poradenské služby. Popsané poradenské aktivity jsou prováděny ve prospěch cílové skupiny zemědělských podnikatelů a vlastníků nebo nájemců lesa. O naplnění tohoto cíle se musí zasadit především poradci akreditovaní MZe a příslušní pracovníci z ministerstva zemědělství, Ústavu zemědělské ekonomiky a informací a Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa zajišťující akreditační přípravu, vzdělávání, přezkoušení a kontrolu poradců.

Josef Sívek, ÚZEI Praha

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

OCHRANA PŘÍRODY

na modelových farmách ve Velké Británii

Při řešení možnosti propojení zemědělského hospodaření s obnovou a údržbou zemědělské krajiny v souladu se zájmy ochrany přírody se nabízí různé modely a přístupy, které jsou využívány v okolních zemích Evropy.

Anglie je jednou ze zemí, která agroenvironmentální opatření (AEO) vyvíjí již od 70. let. Současný způsob jejich nastavení, které je kombinací horizontálních opatření a individuálních managementů v rámci faremního plánu, se nám z pohledu očekávaných přínosů pro zemědělce i krajinu jeví jako jeden z nejlépe fungujících systémů v Evropě. V rámci projektu výzkumu a vývoje Ministerstva životního prostředí (VaV MŽP), zaměřeného na optimalizaci vybraných agroenvi opatření, jsme navštívili společně se zemědělci, kteří s námi na projektu spolupracují, tři demonstrační anglické farmy (dvě z nich jsou zapojené v síti organizace LEAF). Cílem návštěvy bylo získat nejen informace o praktických zkušenostech se systémem AEO v Anglii, ale také o zkušenostech farmářů s realizací demonstračních farem.

Organizace LEAF – *Linking Environment and Farming* – Propojení životního prostředí a zemědělského hospodaření byla založena v roce 1991 za účelem rozvoje, podpory a propagace integrovaného zemědělského hospodaření (IFM – *Integrated Farm Management*), při kterém jsou tradiční způsoby hospodaření (včetně střídání plodin) kombinovány s moderními technologiemi, a použití pesticidů a hnojiv je možné jen tehdy, pokud je to nezbytně nutné. Důvodem k založení byl prohlubující se odstup mezi spotřebiteli a zemědělci – bylo potřeba najít cestu k vzájemnému poznání a porozumění. Díky LEAF došlo k zahájení spolupráce farmářů, ekologů, zástupců potravinářských a zpracovatelských firem, spotřebitelů, státní správy a akademického sektoru, která bude prospěšná zemědělskému hospodaření. Síť demonstračních farem a informačních center zvyšuje povědomí samotných farmářů i spotřebitelů o tom, že farmy v síti LEAF hospodaří v harmonii s přírodou, produkují kvalitní potraviny a současně tak pečují i o přírodu. LEAF spolupracuje např. s *The Royal Society for Protection of Birds* (Královská společnost pro ochranu ptactva), *The Campaign to Protect Rural England* (Kampaň na ochranu anglického venkova) *The National Trust*, *The National Farmers Union* (Národní svaz zemědělců), *The Women's Institute* a s dalšími zemědělskými organizacemi, vládními agenturami a obchodníky.

Navštívená farma Bottom Farm, Hargrave, Wellingborough, Northamptonshire

Přírodní podmínky: těžké jílovité půdy, s vysokým obsahem organické hmoty (cca 5 %), průměrné srážky 750 mm.

Farma je jednou ze 75 modelových farem poradenského systému LEAF, součástí je i naučná stezka s informačními tabulemi, přibližujícími hlavní činnosti na farmě. Otec a syn Farringtonovi hospodaří na 295 ha orné půdy (v této oblasti jde o průměrnou velikost farmy, výměra ale nepostačuje na dosažení dostatečného zisku pro obživu pouze ze zemědělské činnosti). Již jedenáct let praktikují na svých pozemcích minimalizační technologie kultivace půdy, které plní hned několik funkcí:

- Ochrana proti erozi – půda se neoře, seje se přímo do strniště do řádků, které se radličkami prokypří (v případě setí řepky do hloubky 10 až 15 cm, řádky jsou vzdáleny asi 30 cm; také pšenice se seje přímo do mulče, koncem září až začátkem října, výsevek je 250 klíčivých semen/m²).
- Šetření energie, snížení nákladů a práce.
- Vytváření podmínek pro rozvoj edafonu (vlhkost, organická hmota...).
- Zabránění plevelům v růstu (jsou zde problémy s jedno- a dvouděložnými druhy).

Hlavní zemědělský příjem je z produkce pšenice (10 t/ha) pro potravinářské účely. Výnosy řepky ozimé a jarní se pohybují mezi 3–5 t/ha. Řepka se na farmě zpracovává až na finální produkt (řepkový olej, majonéza, tři druhy dresinků), pokrutiny prodávají jako krmivo ostatním farmám s živočišnou produkcí. Dále pěstují bob a svazku pro zlepšující účinky i na zelené hnojení (obsah organické hmoty v půdě je zde až 5 %). Vedlejší příjem z nezemědělské činnosti (především pronájem bývalých hospodářských budov na kanceláře, ale i příjem za návštěvníky demonstračního systému LEAF) dosahuje 50 % všech příjmů farmy. Mimo otce a syna zde pracuje 1 zaměstnanec v prvovýrobě, 2 ve zpracování (řepkový lis) a 1 administrativní síla.

Agroenvironmentální opatření

Farma je z hlediska náročnosti režimu AEO pod základní úrovní (Entry Level Stewardship – ELS). V ELS se neplatí za zatravnění okrajů polí (margins), ale protože anglické GAEC (Good agricultural and environmental conditions) vyžadují ponechání okrajů polí bez postřiků, farmář na nich žádné plodiny dobrovolně nepěstuje a ponechává zatravněné, takže prakticky již nyní plní podmínky HLS (Higher Level Stewardship – opatření s vysokými nároky na ochra-

nu přírody a životního prostředí). Z tohoto důvodu a také proto, že omezuje množství postřiků z finančních důvodů, uvažuje o přechodu na HLS v příštím programovém období.

- Od roku 1997 bylo na farmě vysazeno 5 000 stromů (včetně topolů, jejichž pěstování podporují lesnické vládní programy) a kolem 5 km tradičních živých plotů (dotovaných krajskými tituly pro estetiku krajiny, přičemž volba druhové skladby je – jako u většiny podobných zásahů – výsledkem dohody farmáře s poradcem – trnky (*Prunus spinosa*), hloh (*Crataegus* spp.), javor babyka (*Acer campestre*), dub (*Quercus* spp.), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), růže (*Rosa* spp.)... Tyto živé ploty „hedges“ slouží jako biokoridory a úkryt pro zvěř, ptáky a hmyz, plody slouží jako krmivo především pro ptáky. Zároveň oddělují pozemky a působí v krajině velmi esteticity. Nejstarší takový pás byl na farmě vysazen již před 200 lety. Staré ploty se udržují ořezáváním a zakládají nové. Severojižně orientované živé ploty nejsou sestřihávány, protože nestíní plodinám.
- Okraje polí jsou neobdělávané v šířce 6 m, jejich význam spočívá ve zvýšení biodiverzity zejména hmyzu a ptáků („edges“). Na farmě je realizován základní stupeň tj. pás široký 6 m (Celková plocha těchto pásů tvoří 2% plochy farmy). Nadstavbový stupeň, tj. pás široký 20 m farma neuplatňuje, protože jejich plocha by činila 10 % plochy, což je pro ně příliš.
- Na farmě mají tři „beetle banks“ – zvýšené zatravněné pásy permanentně ponechané pro rozvoj užitečného hmyzu – nejstarší z nich již 10 let. Platba za beetle bank je kompenzací ušlého zisku + 1 GBP za každých 15 met-

rů délky (stejně jako u okrajů polí). Beetle bank nesmí být kultivován ani stříkán, stařina nesmí být vyhrabávána ani pálena. Povoleno je pouze 1x ročně přesekání vzrostlých plevelů (zejména pcháče).

- Ačkoli úživnost i úkryt podporuje vhodně volená druhová skladba živých plotů, rovněž se zde široce uplatňují i biopásy – pruhy na okraji pole a lesa, kde se vysévá směs plodin (proso, len, kukuřice, slunečnice...), jejichž semena jsou krmivem pro ptáky a zvěř, a tak podporují zvýšení biodiverzity.

Bioinstitut Olomouc je v úzkém kontaktu s řadou zemědělských podniků s cílem zahájení spolupráce s veřejností i s ostatními zemědělci. Myšlenka demonstračních – modelových farem není pro nás úplně neznámá a na rozdíl od anglického LEAF bychom rádi rozvíjeli, podporovali a propagovali zejména ekologický způsob hospodaření. Pokud se v budoucnu podaří prosadit i v České republice způsob individuálního přístupu k AEO formou faremních plánů, rádi bychom rozšířili spolupráci i na úrovni zavádění modelových opatření na farmách, které by sloužily jako příklad ostatním zemědělcům. Doufáme, že zkušenosti z demonstračních farem v Anglii, budou pro naše zemědělce podnětné a budou ochotni i o takové formě spolupráce s námi jednat.

Za poskytnutí podkladů pro tento článek děkuji paní Pavlíně Samsonové a Stanislavě Čížkové z Bioinstitutu Olomouc.

Ing. Zdeněk Celta
Regionální pracoviště ÚZEI Opava

TRANSFER POZNATKŮ VĚDY DO PRAXE

Proces infekce biotrofních a nekrotrofních patogenů

K tomu, aby patogen mohl uskutečnit svůj životní vývojový cyklus (viz schéma), musí mít zdroj živin. Růst a reprodukce patogena se odehrává buď uvnitř, nebo na povrchu infikované rostliny. Tím, jak patogeny rostou a reprodukují se, poškozují své hostitelské rostliny.

Podle způsobu výživy můžeme patogeny rostlin rozdělit na biotrofní, nekrotrofní a hemibiotrofní. Biotrofní patogen napadá živé buňky hostitele. Nekrotrofní patogen napadá a rychle usmrcuje živé buňky rostliny. Hemibiotrofní pato-

gen prochází při infekci biotrofní, nekrotrofní a saprofytickou fází, to znamená, že po dlouhou dobu nedochází k narušení buněčné stěny hostitele.

Příkladem biotrofního patogena může být padlí travní, například na pšenici (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*) nebo rzi. Biotrofní rostlinné patogeny (z řeckého bios = život a trofy = živit se) rostou mezi buňkami hostitele a vytvářejí struktury, které jsou schopny absorbovat živiny z buňky, tzv. haustoria. Buňka hostitele je poškozena, ale ne usmrcena. Růst a reprodukce těchto patogenů se odehrává uvnitř nebo na povrchu infikované rostliny. V porovnání s nekrotrofy tvoří biotrofní

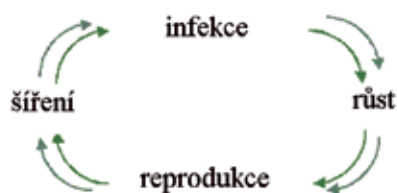

Schéma infekčního cyklu patogena na rostlině

patogeny velmi málo extracelulárních enzymů. Biotrofní houby mají tendenci specializovat se na omezenou řadu svých hostitelů. Podle svých hostitelů jsou pak označovány jako formy *speciales* (f. sp.). Například padlí na pšenici je f. sp. *tritici*, padlí na ječmeni je f. sp. *hordei*. V svém vývoji padlí prochází dvěma fázemi. Fáze nepohlavní (asexuální) se vyskytuje v době růstu rostliny. Je tvořena konidii, utvářejícími se na povrchu listu a vytvářející charakteristické bílé pomoučnění. Konidie se tvoří na konidioforech, jež se vztyčují z prodloužených sekundárních hyf na povrchu listu. V řetízku konidií na konidioforu mohou být vytvořeny až desítky konidií. Záleží však na povětrnostních podmínkách. Větrm jsou nejstarší konidie, které jsou na konci řetízku, uvolňovány a rozšiřovány vzdušnými proudy na velké vzdálenosti, třeba mezi kontinenty. Na konci vegetační sezóny, většinou v letních měsících, dochází k pohlavnímu rozmnožování, kdy houby vytváří plodničky, kleistotecia tmavé barvy (obr. 1). V této formě patogen přežívá nepříznivé období.

Obr. 1 Kleistotecia padlí travního (Foto Věchet)

Celý proces infekce, v jeho různých fázích, ovlivňuje vnější podmínky, jako jsou rezistence nebo náchylnost hostitelské rostliny a faktory počasí. Z faktorů počasí je to především teplota. Například v konstantních podmínkách je pro padlí travní na pšenici optimální teplota pro vývoj 21,8 °C a letální teplota, při které se vývoj zastaví, 23,5 °C. U padlí travního na ječmeni je letální teplota vyšší, až 27 °C. Infekční proces zde není ovlivněn srážkami nebo relativní vlhkostí, neboť konidie padlí travního obsahuje až 60 % vody. Když konidie padlí dopadne na list,

Obr. 2 Konidie padlí travního s apresorium a infekčním klíčkem (Foto Věchet)

během krátké doby – několik hodin (4 hod.) – se začne vytvářet klíček nebo několik klíčků. V ideálních podmínkách se klíček prodlužuje v apresorium (obr. 2), kterým se houba přichytne k povrchu listu. Z něho pak vyrůstá infekční klíček, který proniká kutikulu. Při nižší úspěšnosti se vytváří až několik infekčních klíčků. Přibližně ve 24 hod. dojde v mezibuněčném prostoru k vytvoření haustoria, prostřednictvím něhož houba čerpá z buňky živiny. V pozdější době – kolem 46 hod. – po infekci, se z apresoria vytváří primární a z ní dále sekundární hyfy, na kterých se tvoří konidiofory (nosič konidií). Rezistence rostliny působí na zpomalení nebo zastavení vývoje v různé fázi infekčního procesu. Například u částečně rezistentní odrůdy (nespecifická rezistence) se proces infekce zastavuje brzy, při tvorbě haustoria. U specifické rezistence později, až při tvorbě primárních a sekundárních povrchových hyf.

Nekrotrofní patogeny (hnědá skvrnitost ječmene *Pyrenophora tritici-repentis*) mají sklon být méně specializované, než patogeny biotrofní. Tyto patogeny tvoří širokou škálu extracelulárních enzymů, které jim umožňují vstoupit do buněk rostliny prostřednictvím polymerů, jež degradují buněčnou stěnu rostliny. Vysoká produkce těchto enzymů vede k odumírání rostlinných buněk. Kromě toho mají nekrotrofní patogeny také schopnost produkovat toxiny, které narušují metabolismus hostitele a často způsobují nekrózy (odumření buňky). Rostlinné buňky hostitele odumírají kolem místa, kde patogen roste, ale celá rostlina nemusí být usmrcena. Nekrotrofní patogeny však musí soupeřit se saprofytními mikroorganismy, aby vůbec mohly na odumřelé tkáni růst.

Hemibiotrofní patogeny, například původce bráničnatky pšeničné *Mycosphaerella graminicola* je vážnou chorobou i na banánovníku. Po přistání na listu hostitele a za podmínek vysoké vlhkosti klíčí obojí, sexuální askospory a asexuální pykno-spory, tvorbou klíčku a hyfou, která se táhne po

Obr. 3 Povrchové hyfy *Mycosphaerella graminicola* pronikající do průduchu pšenice a táhnoucí se po povrchu list (Foto Havelka)

listu. Ta proniká do listu pšenice nepřímou, skrz průduchy. Během počáteční fáze kolonizace hostitele houba roste a větví se uvnitř stomatálních dutin (obr. 3) a v mezibuněčných prostorech mezi mezofylovými buňkami, ale netvoří žádné struktury nutné pro vlastní výživu, jako haustorium. Během této „latentní“ periody nejsou hostitelské buňky poškozeny

a nejsou patrné žádné viditelné symptomy. Zejména u náchylných odrůd pšenice je vytvářeno velké množství biomasy houby uvnitř listu, zatímco u rezistentních odrůd se zdá být vývoj houby omezen. Za optimálních podmínek 20–25 °C a vysoké relativní vlhkosti se změna v životním stylu houby vyskytuje přibližně 10 dnů po inokulaci a dojde ke kolapsu mezofylu, který končí v chlorózách a nekrotizaci listu hostitele. Z důvodů, které ještě nejsou jasné, toto neagresivní spojení se nakonec nenávratně rozpadne a patogen nastupuje více virulentní nekrotrofní fází. Toto období cyklu, které

probíhá ve stejnou dobu s objevením se pyknid uvnitř sub-stomatálních prostorů, vede k vývoji symptomů skvrny charakteristických pro tuto chorobu.

Odlišná tvorba infekčních struktur patogenů souvisí s jejich způsobem výživy. Důležitost poznání tvorby těchto struktur je důležitá pro studium procesu infekce, ale i pro poznání interakcí hostitel – patogen.

Ing. Lubomír Věchet, CSc.
Výzkumný ústav rostlinné výroby Praha

ŠKOLA OBNOVY VENKOVA TŘANOVICE

a projekty pro mládež

Již název „škola“ vede mnohé lidi k tomu, že si školy obnovy venkova (ŠOV) spojují především s výukou dětí a mládeže.

Vedení ŠOV Třanovice v programu své činnosti nikdy na mladé lidi nezapomínalo, a to od prvních seminářů s tématy „Využití volného času mládeže“, přes projekty vzdělávací a rozvoje osobnosti, až po současnou vizi externí environmentální učebny. Školství se věnovalo první pracovní semináře týkající se přechodu škol do právní subjektivity a aktuálních problémů venkovského školství, až po boj za zachování malých venkovských škol, kdy byly tyto školy v celém kraji osloveny dotazníkem a byl organizován kulatý stůl na dané téma.

Mimo jiné se v letech 2005–6 např. škola podílela na přípravě projektů s názvy „Plánujeme a tvoříme pěkné okolí škol“ v rámci Programu rozvoje venkova MMR, dotačního titulu 7 – Integrované projekty venkovských mikroregionů a „Školní prostředí dětskýma očima“ v rámci programu Podpora obnovy venkova – dotační titul 2 „Podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci“. V duchu komunitní spolupráce byly vypracovány dotazníky pro děti ve věku 10–14 let a na jejich základě žádáno na různé drobné investiční akce, které zpříjemnily prostředí škol a jejich okolí v mikroregionu Stonávky. Děti také kreslily své představy a plány úprav okolí školy a jejich představivost v mnohém inspirovala. Zatím poslední úspěšnou akcí pro děti a mládež byla v roce 2009 realizace projektu „Praktikum environmentální výchovy“ v rámci Dotačního programu na podporu aktivit v oblasti životního prostředí Moravskoslezského kraje. ŠOV připravila exkurze žáků 8. a 9. tříd ZŠ a studentů středních škol podle projeveného zájmu. Okolo tisícovky žáků z 20 základních a středních škol bylo v průběhu měsíců září – listopad 2009 v tříhodinových exkurzích seznámeno s praxí sběrného dvora a s problematikou třídění odpadu, s tématem brownfields (revitalizace opuštěných objektů a území)

a obnovitelnými zdroji energie. Studenti mohli názorně vidět termosolární panely a fotovoltaickou elektrárnu ve Vojkovicích, seznámili se s využitím biomasy – přípravou dřevní štěpky a topením peletkami a také bioplynovou stanicí firmy TOZOS, s.r.o. v Dolních Tošanovicích.

Ve spolupráci se Střední školou zemědělskou Český Těšín se podařilo připravit pro žáky i složky se šesti pracovními listy ke jednotlivým tématům: Brownfields, Obnovitelné zdroje energie, Biomasa, Energie Slunce, Energie z bioplynu, Separace odpadu – Sběrný dvůr. Žáci obdrželi pro názornost i sáček se vzorky dřevěných peletek. Ve zpětných vazbách, které pak vyplňovali, hlasovali především pro sluneční energii a kotle na biomasu. Pro některé skupiny starších studentů byly připraveny workshopy, na kterých aktivně pracovali s tématy brownfields, obnovitelné zdroje energie a úsporná opatření do budoucnosti.

Na závěr projektu se podařilo za přispění partnera projektu Krajské energetické agentury Moravskoslezského kraje, o.p.s. natočit výukový film o celém projektu i o jednotlivých probíraných tématech obnovitelných zdrojů energie. Zkušenosti, kontakty, navázané se spolupracujícími školami a zpětné vazby z tohoto projektu by měly dále sloužit k zahájení akreditačního řízení pro výukový program z uvedených exkurzí, pro další projekty exkurzí a ke zřízení externí environmentální učebny v Třanovicích.

Jana Liberďová
Škola obnovy venkova Třanovice

Redakční poznámka: Střední škola zemědělská Český Těšín rovněž obdržela titul „Škola udržitelného rozvoje 1. stupně“ (viz článek na str. 18).

ZAHÁJENÍ PROJEKTU MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE VE VZDĚLÁVÁNÍ CerOrganic

Ve dnech 11. a 12. 1. 2010 byl zahajovací schůzkou v Athénách odstartován projekt programu EU mezinárodní spolupráce ve vzdělávání Leonardo da Vinci – CerOrganic.

Projekt koordinuje Středozevní zemědělský institut Chania (MAICH) Řecko a jeho výstupem bude vytvoření certifikovaného systému vzdělávání vzdělavatelů a poradců pro ekologické zemědělství. Maximální zde bude využití moderních informačních technologií, příkladů dobré praxe a uplatňování zásad managementu kvality procesů.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací je jedním z deseti partnerů, kteří se na tomto projektu spolupracují. Dalšími partnery jsou: Středozevní zemědělský institut Chania (MAICH) Řecko, Korvínova univerzita v Budapešti (CUB) Maďarsko, Asociace organických zemědělců (MOGERT) Maďarsko, Ministerstvo zemědělství a životního prostředí (BM:LFUW) Rakousko, Ministerstvo školství a kultury (BM:UKK) Rakousko, Evropská nadace pro kvalitu ve vzdělávání (EFQUEL), Ministerstvo zemědělství (MoA) Kypr, Kontrolní a certifikační agentura organického zemědělství (Dio) Řecko, Agro-Know, soukromá organizace působící v oblasti zemědělského vzdělávání a informačních zdrojů – Řecko.

Cílem projektu je:

1. Stanovit požadavky na kvalifikační kompetence (znalosti a dovednosti) pro certifikované poradce a učitele v sektoru ekologického (organického) zemědělství.
2. V programu CerOrganic Training of Trainers (CerOrganic ToT) plně implementovat požadavky EQARF (European Quality Assurance Reference Framework) – evropského referenčního rámce pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.
3. Vytvořit CerOrganic ToT jako vzorový program zaručující certifikovanou kvalitu vzdělávání.
4. Tento program pilotně ověřit s využitím kombinovaného přístupu spojujícího výuku teorie a praktický výcvik na farmě s využitím e-learningových postupů a webových vzdělávacích programů. K podpoře tohoto cíle vytvořit CerOrganic webový portál jako databanku online vzdělávacích programů.
5. Realizovat jednotýdenní pilotní ověření navrženého vzdělávání ve Středozevním zemědělském institutu v Chania (MAICH) Řecko.

6. Vyhodnotit a valorizovat CerOrganic procedury certifikace kvalifikace na základě ověřování CerOrganic ToT v jednotlivých partnerských státech.
7. Navrhnout „program řízení kvality“ (quality management) projektu, včetně managementu kvality pilotního testování.
8. Zajistit plošnou implementaci výstupů a další jejich udržitelnost.

Úloha ÚZEI v projektu:

1. Uspořádat národní workshop s cílem stanovit národní priority v kompetencích poradců organického zemědělství a potřeby jejich vzdělávání.
2. Vypracovat zprávu o zjištěných vzdělávacích potřebách poradců a vzdělavatelů v oblasti organického zemědělství na národní úrovni.
3. Na základě jednotlivých národních „Zpráv“ vypracovat návrh vzdělávacího programu pro poradce a vzdělavatele organického zemědělství tak, aby mohl být certifikován na národní a EU úrovni.
4. Provést analýzu obsahu existujících vzdělávacích programů organického zemědělství a navrhnout jejich případné využití v rámci obsahu vzdělávání projektu CerOrganic.
5. Zajistit jedno pracovní setkání partnerů projektu v České republice.
6. Zajistit účast dvou osob (specifikovaných v projektu) na pilotním kurzu na MAICH v Chania.
7. Účastnit se všech presenčních i mediálních pracovních jednání.
8. Zajistit plošnou implementaci výstupů a další jejich udržitelnost.

Projekt byl zahájen 1. 1. 2010 a doba trvání projektu je 24 měsíců.

Ing. Josef Kaše, ÚZEI Praha

STŘEDOEVROPSKÉ CESTY K ŽIVÉMU VENKOVU

3. část

MAS MALOHONT – všechno stojí aj padá na ľudoch

Ve dnech 30. 11. – 4. 12. 2009 jsem se zúčastnil výjezdního semináře „Středoevropské cesty k živému venkovu“ za poznáním místních akčních skupin na Slovensku a v Polsku, který s podporou Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje zorganizovala MAS NAD ORLICÍ.

V současné době působí na Slovensku 15 místních akčních skupin, kterým se otevírá možnost čerpat finanční prostředky ze IV. Osy Programu rozvoje venkova na realizaci leadrovských projektů. Patří mezi ně také MAS Malohont. Tato místní akční skupina působí na území 39 obcí severně od Rimavské Soboty, na 656 km² žije 25 006 obyvatel. Na jihu území jsou vhodné podmínky pro intenzivní zemědělské hospodaření, na severu je hornatá oblast Slovenského Rudohoří. Nezaměstnanost před ekonomickou krizí zde přesahovala úroveň 20 % a nyní je ještě vyšší.

Zdroje a partnerství

Projektová manažerka MAS Miroslava Kubaliaková soudí, že hlavní bariérou rozvoje území je zejména nedostatečná infrastruktura, nízká úroveň vzdělanosti obyvatel a nepříznivá demografická situace. Nedostatečně jsou využity přírodní zdroje území, mezi které patří vodní nádrž Teplý vrch a lyžařské terény Klenovec a Kokava. Ke zvýšení atraktivity regionu by mohlo přispět také jeho kulturní bohatství – zajímavé gotické kostely, pavlačové domy i místní kulinářské speciality a folklor.

Ačkoliv byla tato místní akční skupina oficiálně zaregistrována v roce 2007 docházelo k faktickému budování partnerství, bez kterého by nebylo možné tuto organizaci založit, již od roku 2002. Jednalo se o spolupráci tří mikroregionů: Rimava a Rimavica, Sinec-Kokavsko a Teplý Vrch. Zástupci vyjmenovaných svazků obcí se postupně sbližovali při kulturních akcích a při společných prezentacích území na výstavách, což je dovedlo až k založení MAS a k přípravě společné strategie rozvoje spojených území.

Všetko stojí aj padá na ľudoch...

„...všetko stojí aj padá na ľudoch“, zdůrazňuje Miroslava Kubaliaková a z jejích slov je zřejmé, co nebo lépe řečeno koho, považuje za hlavní stavební kameny tohoto občanského sdružení. Dnešní pracovníci MAS totiž sbírají své zkušenosti s prací v neziskovém sektoru již léta. Občanskému sdružení Ozveny se podařilo s využitím různých

grantů postupně přestavět bývalou administrativní budovu zemědělského družstva v Hrachovu na zázemí pro přípravu teplých obědů pro místní seniory. Tento projekt iniciovala a dodnes řídí stávající finanční manažerka místní akční skupiny a právě v prostorách tohoto domu má dnes organizace své sídlo. „Když naše jediná kuchařka nestíhá vaření obědů, či zajištění dalších akcí, které se tu pro veřejnost pořádají, tak jí jdou všichni z kanceláří pomoci,“ vysvětluje projektová manažerka MAS.

Zajímavé projekty tu vznikaly i v době, když ještě o Leaderu vůbec nic nevěděli. Všimli si rozpadající se budovy bývalého vodního mlýna s původními technologiemi ve Velkých Teriakovicích. Od majitele si budovu pronajali za 100 Sk za rok na období 15 let. Příspěvek ve výši 500 000 EUR na obnovu chátrající stavby získali z Norských fondů. Od příštího roku tu bude občanské sdružení Ozveny provozovat regionální muzeum, pro které od místních lidí získalo již přes 250 exponátů. Také zde budou klubovny spolků a reprezentativní prostory pro pořádání společenských událostí.

Vlastní grantový program

Na spuštění slovenského Leaderu nečekali se založenýma rukama. Uvědomili, že potřebují získat alespoň nějaké zkušenosti s přípravou, výběrem i realizací místních projektů. Zatímco v Česku měly vybrané MAS možnost trénovat s podporou národního Programu Leader ČR, na Slovensku žádné obdobné přípravné období neproběhlo. V roce 2008 proto malohonští připravili vlastní grantový program nazvaný „Probuzení Malohontu“, prostřednictvím kterého rozdělili 158 000 Sk na realizaci dobrých nápadů místních lidí v oblasti cestovního ruchu, zatraktivnění regionu a volnočasových aktivit. Předloženo bylo celkem 28 drobných projektů, které se ucházely o podporu v maximální výši 10 000 Sk na projekt. Bylo jich vybráno 18 a z toho 17 realizováno.

Protože Leader stále „nepřicházel“ pokračovali s vlastním leaderovským grantovým programem i v letošním roce. To již měli od obcí zapojených do území MAS k dispo-

zici 500 000 Sk. Ze 39 podaných bylo výběrovou komisí MAS k realizaci doporučeno 11 projektů. Podpořeno bylo vydání kuchařské knihy místních receptů nazvané „Dobrotý z Malohontu“. Podpořen byl projekt „Řemeslo má zlaté dno“ Občanského sdružení RODON, které se zabývá folklorem a pracuje s mládeží. Jednalo se o podporu konání letního tábora v rámci něhož se děti seznamovaly a vzájemně se učily různým technikám lidových řemesel.

30 cm papírů

Na základě téměř 30 cm tlustého balíku obsahujícího Strategický plán Leader a další nezbytné přílohy byla MAS Malohont vybrána k realizaci své strategie v polovině roku 2009. Smlouvu s platební agenturou podepsali na konci lis-

topadu a první výzvu k předkládání projektů musili vyhlásit ještě před Vánoci. Do konce roku 2013 bude žadatelům z této venkovské oblasti k dispozici 62 milionů Sk, které mohou být využity na realizaci investičních projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu a na obnovu a rozvoj obcí. Starostka obce Rimavské Zalužany Janka Ďurišová věří, že Leader pomůže obcím i podnikatelům. Její obec žije hasičským sportem, a proto by zde rádi vytvořili vhodné zázemí pro hasičské soutěže, budovu obecního úřadu chtějí přestavět na multifunkční obecní dům a v prostorách kulturního domu vybudovat bowlingovou dráhu. V městečku Klenovec zase plánují na náměstí za finanční prostředky z Leaderu zřídit malý amfiteátr pro potřeby místního folklorního festivalu.

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

ZEMĚDĚLCI NESOU TÍŽI KRIZE NA SVÝCH BEDRECH

Jsem v denním kontaktu se zemědělci a tak dobře vím, do jaké míry byl tento obor vloni postižen krizí, ale i nestejnými podmínkami v EU. Výsledky šetření Českého statistického úřadu to jen potvrzují.

Zatímco v roce 2008 české zemědělství dosáhlo zisku 9,7 miliard korun, v roce 2007 dokonce 13,7 miliard korun – za loňský rok to bude kolem nuly a možná mírně nad nulou. Co mne ale děsí, je skutečnost, že za uplynulého tří čtvrtě roku dosáhl propad HDP v zemědělství 22,8 miliard korun. Přitom propad celé české ekonomiky odhadují ekonomové na úroveň 4 procent. V tomto kontextu je to pro agrární sektor tragický výsledek a svědčí o jediném: Zemědělci na svých bedrech nesou největší tíži krize. Na spotřebitele se to zatím promítá příznivě tím, že ceny potravin se drží stále nízko. Prosincová inflace se odhaduje dokonce v řádu jednoho procenta, je to ale na úkor zemědělců. Ti dosáhli ztráty na příjmech z prodeje svých produktů až dvaceti procent, zpracovatelé zhruba pěti a obchod do tří procent. Pro zemědělce jsou to zdrcující ztráty, ale v poslední době, jako by to ani náš stát nezajímalo. Naposledy mne o tom přesvědčila skutečnost z jednání vlády koncem února.

Novela zákona o ochraně ovzduší se nevešla mezi priority vlády a politických stran, o kterých jednal premiér Fischer se šéfy parlamentních stran. Je to ve spojitosti s konkrétní činností Poslanecké sněmovny v nejbližším období. Novela zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, přitom měla přinést dnes již dlouho očekávanou změnu v navýšení limitů pro přimíchávání biosložek do fosilních paliv a to ze 4,5 % na 6,3 % objemových u motorové nafty a ze 3,5 % na 4,5 % objemových u motorového benzínu s termínem od 1. dubna 2010. Pomineme-li nyní významné přínosy pro ochranu

ovzduší, ke kterým se Česká republika mimo jiné zavázala v rámci národní a unijní legislativy, měla novela zajistit také možnost dalšího odbytu zemědělské produkce na nepotravinářské využití v objemu sklizní ze zhruba 10 000 ha cukrovky, nebo 21 000 ha obilovin a 150 000 ha řepky. Tedy objemu, který je v celkovém nápočtu stále významnější a vytváří vhodnou alternativu k současným propastně nízkým cenám prakticky všech základních komodit.

Ochrana ovzduší se tak zdá být pod dojmem skutků vlády jen jakousi hrou slov a samotní zemědělci se stávají rukojmími rostoucího předvolebního napětí mezi politickými stranami. Ty stále výrazněji upřednostňují populisticky významnější témata s co nejširším a viditelným dopadem. A to i přesto, že v mnoha případech lze po volbách očekávat revizi slibů a ekonomika s ekologií v tom sehraje svou velmi významnou roli.

Ing. Jan Veleba, Agrární komora ČR

PODPORUJEME MÍSTNÍ VÝROBKY

Kraj Vysočina

Pro Vysočinu je zemědělství tradičním odvětvím. Dokládá to nejvyšší podíl primárního sektoru na tvorbě HDP a zaměstnanosti kraje, nejvyšší podíl zemědělské půdy na jeho celkové rozloze, nejvyšší stavy skotu, nejvyšší intenzita výroby mléka, nejvyšší výroba hovězího a telecího masa...

To vše předurčuje Vysočinu k tomu, aby byla jednou z nejvýznamnějších agrárních oblastí v České republice. Zemědělství tu bylo a na mnoha místech stále zůstává hlavním zdrojem obživy. Zdejší zpracovatelé zemědělské produkce a výrobci potravin patří trvale k těm nejlepším v naší zemi.

Stejně jako každý region v České republice má i kraj Vysočina svůj vlastní neopakovatelný charakter, daný přírodním bohatstvím, kulturou a staletými tradicemi jeho obyvatel. Část tohoto charakteru nesou právě výrobky a produkty pocházející z Vysočiny, do nichž je vložena práce a duše zdejších zemědělců, zpracovatelů, výrobců a řemeslníků.

Krajská informační střediska pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS), zde konkrétně KIS Agrogenkov Vysočina, o.p.s. ve spolupráci s krajem Vysočina usilují o neustálé zvyšování prestiže práce zemědělců a umu výrobců regionálních potravin. Proto se obecně prospěšná společnost Agrogenkov Vysočina za podpory kraje Vysočina rozhodla zavést novou tradici, kde by výrobci a zpracovatelé mohli prezentovat své výrobky a produkty. Jedná se o soutěž volně přístupnou pro všechny výrobce potravin, kteří si myslí, že svými výrobky osloví širokou veřejnost. Pro účast není stanovena žádná omezující podmínka, tzn., že se může zúčastnit drobný výrobce či velký potravinářský podnik. Je stanoven pouze jeden omezující faktor – výrobce musí sídlit v kraji Vysočina. Akce probíhá pod názvem „O výrobek potravinářského průmyslu kraje Vysočina“.

První ročník soutěže se uskutečnil už na podzim 2009 v Pelhřimově u příležitosti pořádání „Agrárního a potravinářského dne okresu Pelhřimov a kraje Vysočina“. Do soutěže bylo přihlášeno celkem 42 výrobků od 12 výrobců. Výrobky byly rozděleny do 4 kategorií – mléčné a masné,

zpracované brambory a výrobky z nich a výrobky pekárenské. Vlastní hodnocení přihlášených výrobků bylo provedeno hodnotitelskou komisí, která byla složena ze zástupců KÚ kraje Vysočina, místní samosprávy, potravinářské inspekce, vysokých škol, vědy a výzkumu (metodik ÚZEI) a zemědělské prvovýroby (bez účasti veřejnosti). Každý výrobek byl v soutěži posuzován na základě předem stanovených hodnotících kritérií (např. vizuálních a chuťových vlastností, apod.).

Z hlediska výsledného hodnocení je nutno říci, že veškeré hodnocené výrobky byly ve všech kategoriích velice kvalitní, celkové výsledné pořadí bylo skutečně těsné. Ale nebylo vůbec důležité, kdo se jak umístil, přes pomyslné pořadí byli všichni účastníci vítězové. Zveřejnění jmen účastníků a výsledků soutěže bylo součástí slavnostního „Společensky-marketingového večera TOP manažerů“, slavnostní vyhlášení výsledků soutěže a předání cen se uskutečnilo při dožínkových slavnostech na náměstí v Pelhřimově, kde byla všem účastníkům soutěže dána rovněž možnost prezentace, nabídky a prodeje výrobků ve vlastních stáncích.

Závěrem je nutno zmínit všeobecně známou skutečnost, že zemědělství výrobci a potravináři tvoří jednotlivý celek, jsou vzájemně existenčně provázáni, jeden potřebuje druhého. Uvedená akce byla jedinečnou příležitostí k navázání přímého kontaktu mezi celou vertikálou – výrobcem, zpracovatelem a spotřebitelem, cestou k získání poznatků a informací a v neposlední řadě místem navázání osobních kontaktů a obchodních přátelství. Na základě kladného hodnocení a zájmů samotných účastníků soutěže o účast v příštích ročnících se i v letošním roce se připravuje pokračování úspěšné akce. Naším snem je rozšířit počet účastníků, představit širší sortiment výrobků, představit i výrobce ekologických potravin (aniž bychom konkurovali BIO-jarmarkům nebo akcí ekologických zemědělců).

Naší snahou je propagace kvalitních, tradičních a dlouhodobě spotřebiteli ověřených českých výrobků, kde rozhoduje kvalita za rozumnou cenu a ne kvantita za nízkou cenu.

Ing. Michal Bratršovský, Ing. Vlastimil Vaněk
KIS Agrogenkov Vysočina, o.p.s.
Ing. Klement Petr, Regionální pracoviště ÚZEI Jihlava

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE EDUCO 2010

Posřehy, tipy, nápady

Na Mezinárodní konferenci k problematice přípravy učitelů pro přírodovědné a zemědělské předměty koncem ledna 2010 v Tatranské Štrbě zazněly desítky odborných příspěvků (ve společném jednání a v jednotlivých sekcích) a další zajímavá témata byla probírána v rámci workshopu a diskusního fóra. Nebylo v silách jednoho účastníka být přítomen na všech vystoupeních, proto se ve svém článku zaměřím spíš na některé zajímavé informace z přednášek, které jsem měla možnost si poslechnout.

TANAP – místo, které stojí za to navštívit...

V úvodní části konference byla připravena velice zajímavá beseda s pracovníkem Tatranského národního parku (TANAP). Vedle základních faktografických údajů (doplněné krásnými fotografiemi) a historických dat byli posluchači seznámeni s některými výzkumy, které byly realizovány i ve spolupráci s universitními pracovišti.

Připraveny byly například tyto projekty:

- Sledování kamzíků (ve spolupráci s brněnskou univerzitou) – prokázáno bylo mimo jiné, že kamzík vyskytující se na tatranském území je místní endemit.
- Sledování svišťů (ve spolupráci se zvolenskou univerzitou) – taktéž bylo potvrzeno, že populace svišťů v Tatrách je místní endemit.
- Byla instalována webová kamera nad hnízdo sokola.
- Zaměřený na medvědy – pomocí elektronického obojku bylo možno sledovat migraci označených zvířat a následně vyhodnotit i zvyky těchto čtyřnohých obyvatel tatranských velehor.

Víte taky, že:

- Uzavírání tatranských chodníků v období od 1. 11. do 15. 6. je především z důvodu, aby nebyli rušeni zástupci nejhroženějších druhů zvířat v jejich „kritických“ životních obdobích? Konkrétně od konce října probíhá říje u kamzíků (je u samic velice krátká a jakékoliv vyrušení znemožní oplodnění zvířete) a v jarních měsících je to kritické období pro sviště, kteří se po zimním spánku vyhrabávají ze svých nor.
- První zmínky o osídlení v tomto regionu spadají do 13. století a k rozvoji přispěla železnice? První projekt na vytvoření národního parku spadá již do r. 1925, zpočátku komplikace způsobovali původní vlastníci území, kterým obrovské zásoby kvalitních horských dřevin přinášely zajímavé zisky.
- Území spadá do režimu NATURA 2000? Drobný rozdíl od našich horských oblastí je v tom, že má zóny ochrany označeny od A (zóna nejpřísnější ochrany) po D (zóna lidského osídlení).

Z jednání sekce B (pedagogické praxe v rámci přípravy budoucích učitelů)

- DOC. TURANOVÁ: Na Slovensku funguje Klub učitelů geovědy – členové se scházejí, vyměňují si navzájem odborné poznatky a novinky v oboru. V současné době běží projekt „Geovedy pre všetkých“.
- DOC. GANAJOVÁ: Informovala o aktivitách „Modrá škola“ v primárním vzdělávání. Postupně budou zpracovávány materiály a pracovní listy pro žáky 2. stupně základní školy a žáky středních škol, vytištěny metodické příručky. Aktivitu kolem hodnoty pitné vody byly zahájeny na základě informací a závěrů z velkého výzkumu zaměřeného na environmentální postoje žáků (4000 respondentů).
- DOC. LENGYELFALUSY: Kvalitní pedagogy mohou dobře vychovávat jen kvalitní cviční učitelé. Proto je nezbytné klást velké požadavky na ty pedagogy, kteří zastávají funkci cvičného učitele a podporovat jejich celoživotní vzdělávání. A jak by měla probíhat cvičná hodina? Cvičný pedagog zahájí vyučování a po určité době předá „štafetový kolík“ ve vyučovacím procesu studentovi, který v hodině pokračuje. Po skončení vyučovací hodiny si navzájem vystoupení ohodnotí.
- PEADDR. STRACÁR: představil závěry svého výzkumu, ve kterém se zabýval vyučovacími styly pedagogů. Použil Wubbelsův dotazník, který hodnotí 8 typů vyučovacích stylů. Dotazník si vyplnili studenti před vystoupením v 1. vyučovací hodině a stejný dotazník zpracovali po 10. vyučovací hodině. Bylo zajímavé sledovat, jak se po několika vyučovacích hodinách změnil názor na vlastní vyučovací styl studenta.
- DOC. IVANOVIČOVÁ: Velkou pomůckou pro cvičné učitele jsou typizované „pozorovací archy (harky)“. Neméně důležitý je obsah typizovaných záznamů z těchto materiálů i pro studenta a pedagogické pracovníky na univerzitě. Stejně jako předřečníci i ona zdůraznila nezbytnost dalšího vzdělávání a informování cvičných učitelů. Jednou z možností je pravidelné setkávání cvičných učitelů na odborných katedrách příslušné university.
- RNDR. KOPCOVÁ: Učitel by se měl ve své pedagogické praxi zaměřit především na žáka. Představila zajímavý studijní materiál pro studenty pedagogických škol

- „Program blokové výuky didaktiky environmentální ekologie pro vysoké školy“ (učebné texty pro všechny formy vzdělávání). Vedle připravené power-pointové prezentace měla výše uvedené téma názorně zpracované i ve formě posteru. Rovněž doporučila přítomným posluchačům webovou stránku www.modernyucitel.net, která obsahuje velké množství zajímavých informací a praktických příkladů využitelných pro přípravu aktivizujících učebních hodin.
- MGR. JIŘILOVÁ: Navrhuje vytvořit „sít cvičných učitelů“, aby se neztratil kontakt na skvělého cvičného pedagoga po opuštění cvičné školy.
- MGR. JIŘÍKOVÁ: Představila Základní školu Generála Janouška na Černém Mostě v Praze, která obhájila mezinárodní titul v Projektu Ekoškola. Přítomné seznámila s nejzajímavějšími ze svých projektů, které by nebylo možné uskutečnit bez aktivní účasti dětí – spousta aktivit a postupů by se jistě uplatnila i na středních školách. Ocenila přístup vedení školy, které podporuje žákovské aktivity (i činnosti pro rodiče a veřejnost) a umožňuje pedagogům další odborné vzdělávání a rozvoj.

Další informace:

- Celé jednání v sekci A proběhlo v anglickém jazyce bez tlumočnicků.
- Jedno ze závěrečných doporučení konference – připravit setkání garantů pedagogické praxe z universit a zástupců z cvičných škol (Tatranská Štrba, květen 2010).
- Na rok 2010 je připraveno několik národních a mezinárodních konferencí. Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze uspořádá ve dnech 9.–10. září 2010 mezinárodní konferenci „Pedagogická příprava pro odborné vzdělávání v současné Evropě“. Konference v zahraničí proběhnou v tomto roce v květnu v Dijonu, v červnu v Krakově a na prosinec připravuje konferenci pedagogická fakulta v Lublani. Jihočeská universita chystá seminář na téma „Didaktika biologie v ČR“ (25.–26. 3.)

V průběhu setkání zaznělo velké množství inspirativních příspěvků. Všechny budou zpracovány do sborníku, který bude zaslán všem účastníkům konference. Bylo škoda, že se této akce zúčastnilo minimum zástupců ze středních škol – spousta informací by mohli následně i oni využít ve své pedagogické praxi.

- bačka -

OLYMPIÁDA ZEMĚDĚLSKÉ MLÁDEŽE

spojená s padesátiletým výročím zemědělského školství ve Frýdlantu

Již popáté se sejdou žáci zemědělských oborů ve Střední škole hospodářské a lesnické ve Frýdlantu, kde se ve dnech 20. a 21. května 2010 bude konat Zemědělská olympiáda žáků středních škol.

V loňském roce se této prestižní soutěže zúčastnilo 22 soutěžících nejen z českých odborných škol, ale už tradičně i žáci ze zemědělského svazu v německém Löbau.

A jak soutěž probíhala?

První den olympiády se soutěžilo ve čtyřech disciplínách – v testu znalostí z rostlinné a živočišné výroby a z mechanizace, v jízdě zručnosti kolovým traktorem s přívěsem, v poznávacím testu plodin, materiálů, plemen zvířat, v odhadu živé hmotnosti zvířat a výměry pozemku a nakonec ve stavbě přenosného elektrického ohradníku. Druhý den se pokračovalo v soutěžení disciplínami: sklizeň píce rotačním žacíím strojem ŽTR – 165, práce s nakladačem UNHZ – sedláckým vícebojem – naložení kolečka hnoje a projetí vyznačené dráhy, nasečení nůse trávy kosou, složení dojící aparatury DZA-100, ruční podojení atrapy vemene.

Ocenění žáků v loňské soutěži

Soutěž je vždy nejen prestižní záležitostí, ale také vhodnou přípravou na závěrečné zkoušky či maturitu a příležitostí pro upevňování spolupráce mezi zemědělskými školami.

V letošním roce bude odborný program obdobný – navíc ale obohacen o oslavy významného výročí školy.

„O NAJLEPŠÍ BRATISLAVSKÝ ROŽOK“

Ocenenie SOŠ Pod Bánošom v medzinárodnej súťaži

V dňoch 21. – 24. 1. 2010 sme sa už po štvrtýkrát zúčastnili medzinárodnej súťaže „O najlepší bratislavský rožok“, konanej v rámci medzinárodného veľtrhu gastronómie Danubius Gastro vo výstavnom centre Incheba v Bratislave.

Už 4. ročník tejto súťaže organizuje Cech pekárov a cukrárov západného Slovenska pod dohľadom ministra pôdohospodárstva SR v snahe oprášiť a oživiť zašlú slávu bratislavského rožka. Ten sa po prvýkrát objavil vo výklade obchodu bratislavského pekára Schiermanna na Mikuláša roku 1785 ako nový druh pečiva s plnkou pod názvom „prešpor-ské beugle“. Tieto chutné makové a orechové podkovičky preslávili Bratislavu. Dodávali ich aj na cisársky dvor vo Viedni, balili sa do škatúl a posielali poštou po Európe, ale aj do USA. Pekári a cukrári ich piekli vo viacerých mestách Rakúska, Maďarska, Česka. Po roku 1989 bola výroba bratislavského rožka opäť obnovená, hlavne v malých cukrárskych dielňach. Patrí medzi naše vynikajúce produkty a po Skalickom trdelníku rozšíri rady slovenských výrobkov s chráneným označením EU „Zaručená tradičná špecialita“. Malá modrozltá značka na obale ho opäť zviditeľní i za hranicami Slovenska.

Okrem pečenia bratislavských rožkov súčasťou podujatia bolo aj vytváranie pleteného výrobku z kysnutého cesta

a dielo z karamelu. V kategórii Junior našu školu reprezentovali dvaja študenti štvorročného učebného odboru cukrár – pekár. V súťaži „O najlepší bratislavský rožok“ to bol už po druhýkrát **Lukáš Baudyš**, tretíak a v kategórii „O najkrajší pletený výrobok“ štvrták **Peter Bahýl**. Akcie sa zúčastnilo 10 družstiev – zo Slovenska, Maďarska a Česka. Vo veľkej konkurencii sa naši súťažiaci nestratili a v bratislavských rožkoch skončili na krásnom treťom mieste za druhým juniorom z Nitry a víťazom z Maďarska. Po prvý raz sme mali zastúpenie i v súťaži „O najkrajšiu ozdobu z karamelu“, do ktorej sa zapojila majsterka odborného výcviku **Mgr. Emília Kolcháňová** s ozdobou pod názvom „Láska otvára srdce“.

Slávnostná atmosféra odovzdávania ocenení z rúk ministra pôdohospodárstva SR, ale i príjemná atmosféra súťaže budú ešte dlho rezonovať v spomienkach všetkých účastníkov.

Ďakujeme organizátorom a blahoželáme odmeneným.

PhDr. Anna Ivanová
Stredná odborná škola Pod Bánošom
Banská Bystrica

FESTIVAL KRAJOVÝCH KLOBÁS

Okrem prvého cieľa, a to vychovávať vysoko kvalifikovaných absolventov v príslušných programoch a odboroch, je v záujme každej modernej univerzity zabezpečiť vyhovujúce prostredie pre svojich študentov.

Dôležitým prostriedkom pre odbornú výchovu študentov je ich aktívne zapájanie do rôznych vedeckých aktivít, pričom sa kladie dôraz nielen na odbornú stránku, ale aj využitie poznatkov v praxi.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre sa bezpochyby zaraďuje medzi moderné a perspektívne univerzity či už v európskom alebo medzinárodnom meradle. Ako príklad aktívneho zapájania študentov do školských aktivít môžeme uviesť tradičný Festival krajových klobás, ktorý sa uskutočňuje v rámci Študentských dní nitrianskych univerzít. Z roka na rok zvyšujúca sa účasť, úroveň a pozitívne ohlasy sú dôkazom toho, že spojenie zábavy a štúdia sú správnymi krokmi. Túto spoločenskú akciu zastrešuje Fakulta biotechnológie a potravinárstva, ktorá sa aj takýmto spôsobom snaží oživiť svoje inžinierske programy. Svoju zručnosť tu môžu uplatniť

Aktívne zapájanie študentov do školských aktivít

študenti programov Technológie potravín rastlinného pôvodu a Technológie potravín živočíšneho pôvodu.

Každá z troj- alebo štvorpočetných skupín si pripravuje svoju tradičnú kraiovú klobásu, typickú pre daný región, odkiaľ daná skupina pochádza. Jednotlivé teamy bývajú oceňované v kategóriách, či už podľa organoleptických vlastností alebo spôsobu prezentácie, a to vždy pod odborným dohľadom komisie pozostávajúcej nielen z pedagógov, ale aj odborníkov zo Štátnej veterinárnej správy. K vydarenej akcii prispievajú nielen samotní súťažiaci, ale aj verej-

nosť hlavne z radov študentov, ktorí si môžu dané výrobky aj zakúpiť.

Do budúcnosti dúfame, že naša alma mater zotrvá v napredujúcom trende a podobných podujatí ako je Festival kraiových klobás bude viac a zachovávajú si svoju stúpajúcu úroveň.

Ing. Pavol Bajzík, FBP SPU v Nitre

BESEDA S ŽOKEJEM

Josefem Váňou

Dne 24. února 2010 se ve Střední škole dostihového sportu a jezdeckví ve Velké Chuchli uskutečnila beseda s určitě nejpopulárnějším překážkovým žokejem Josefem Váňou.

Přestože jeho program je velmi nabitý, našel si čas a v dobré náladě seznámil naše žáky a zaměstnance se svými jezdeckými začátky, se zážitky z dostihů a s příběhy koní – např. Železníka – a lidí kolem nich. A také s důsledky své mladické nerozvážnosti – zmínil se o zranění, životosprávě a škodlivosti kouření. Nastínil své plány do příštího, již 120. ročníku Velké pardubické, v jejíž historii je se svými šesti jezdeckými vítězstvími rekordmanem (rok 1987, 1988, 1989 a 1991 – Železník, 1997 – Vronský a 2009 – Tiumen).

Povídání bylo velmi zajímavé (nenechal si ho ujít ani mistr svého řemesla – bývalý žokej a trenér Miroslav Šusta) a jistě ne poslední.

Na závěr proběhla autogramiáda a fotografování. Po skončení besedy Josef Váňa nasedl do auta a vydal se do svého tréninkového centra na Karlovarsku a ještě večer s koňmi odcestoval na dostihy do Itálie.

Ing. Marcela Sýkorová, SŠDSaJ ve Velké Chuchli

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA E-TWINNING

Pri príležitosti 5. výročia vzniku E-twinningu, ktorý predstavuje elektronickú spoluprácu škôl prostredníctvom etw-projektov, sa konala v dňoch 5.–7. 2. 2010 v španielskom meste Sevilla medzinárodná konferencia za účasti približne 500 učiteľov a pracovníkov Národnej služby pre elektronickú spoluprácu škôl (NSS).

Za Slovensko sa akcie zúčastnilo 15 zástupcov, z toho 9 učiteľov a 6 pracovníkov NSS v Žiline. Kritériom pre výber učiteľov bola ich zapojenosť do etw-projektov a propagácia myšlienok internetovej spolupráce škôl medzi študentmi. Konferencie sa zúčastnila aj RNDr. Kovaličová, učiteľka OA a SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku zo Spišskej Novej Vsi.

Počas prezentácie projektov obdržali prítomní aj propagačné materiály o našom meste a jeho okolí.

Študenti školy sa prostredníctvom internetu zapojili svojimi prácami v priebehu dvoch rokov do 6 projektov, v ktorých boli v kontakte so študentmi Poľska, Grécka, Španielska, Francúzska, Rumunska, Maďarska, Malty, Portugalska

Časť účastníčok konferencie (zľava): manažérka projektu NSS E. Sokolíková, víťazka etw-projektu (v kategórii 16–18) Ing. Bodíková, SOŠ drevárska Lipt. Hrádok, Mgr. Čepová, ZŠ Humenné, Mgr. Bokorová, ZŠ Humenné, RNDr. Kovaličová, OA a SOŠ Spišská Nová Ves

a Čiech. Pri projektoch s partnerskou školou Obchodnej akadémie Olomouc sa uskutočnili aj vzájomné výmenné pobyty študentov a učiteľov.

Obsahom projektov boli problémy separácie odpadov v mieste bydliska, otázky postavenia žien v krajine, národné recepty jedál a vzájomné poznávanie zúčastne-

ných krajín prostredníctvom videí a prezentácií. Študenti pri tvorbe prezentácií a štúdiu materiálov získali nové poznatky a zdokonalili sa v komunikácii v nemeckom a anglickom jazyku.

RNDr. Darina Kovaličová
OA a SOŠ Spišská Nová Ves

ŠKOLA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Střední odborná škola služeb a Střední odborné učiliště v Kadani může používat titul „Škola udržitelného rozvoje 1. stupně“.

Toto ohodnocení označuje školu, která se komplexně zabývá rozumnou ekologií, nebo-li udržitelným rozvojem, aby i děti našich současných žáků měly podmínky pro svůj život. Titul byl škole udělen u příležitosti dekády OSN „Vzdělávání pro udržitelný rozvoj“ a propůjčen na léta 2010–2012. Udělování proběhlo pod taktovkou Klubu ekologické výchovy na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy v Praze. Ohodnocení potěší, ale i zavazuje do budoucnosti, aby se v ekologické výchově neustále pokračovalo.

Zapojení do Klubu ekologické výchovy mohou našim školám osobně doporučit.

Akce „Klubu“ pod vedením doc. Kvasničkové a nyní doc. Švecové nemají chybu a každý získá nové údaje a poznatky do výuky předmětů zabývajících se životním prostředím.

Ing. Pavel Sekera, SOŠS a SOU Kadaň

„REGIONY ČESKÉ REPUBLIKY“

Ohlédnutí za výstavou v Lysé nad Labem

Ve dnech 12.–14. února 2010 proběhl na Výstavišti v Lysé nad Labem 10. ročník výstavy „Regiony České republiky“.

Tato společná akce měst, obcí, mikroregionů a podnikatelů si již získala své pevné místo v kalendáři vystavovatelů i návštěvníků. Převážná část vystavovatelů pocházela ze Středočeského kraje. Z ostatních krajů zde byli zástupci z kraje Vysočina, Královéhradeckého kraje a společný stánek měli zástupci z několika krajů Moravy. Samostatně vystavovala velká města jako Nymburk, Poděbrady, Český Brod, Milovice... Další subjekty se představily například pod hlavičkou MAS (Pošembeří...), mikroregionů či svazku obcí (Zlatý pruh Polabí, Rakovnicko, Mikroregion Polabí, Sdružení obcí Kokořínska, Dobrovolný svazek obcí Orlice, Mikroregion Rychnovsko...), občanských sdružení (Muzeum Lidových krojů v Kněževsi, Polabské muzeum Poděbrady...) či konkrétních turistických oblastí (Orlické hory a Podorlicko, Zlatý pruh Polabí, Vysočina, východní Morava) atd.

Velkou pozornost vzbuzovali vystavovatelé, kteří prezentovali **regionální produkty**. O přízeň návštěvníků se ucházely například výrobky z Moštovny Lažany, z firmy

Rakytník Cvrček (výrobky z rakytníku, www.rakytnik.eu); z biofarmy Košík (chov romanovských obcí, výrobky z ovčí vlny, www.farmakosik.cz); výrobky z keramiky pana Hnátka (nositel značky Polabí regionálního produktu), drátenice paní Borecké z Krchleba a mnoho dalších.

Mezi vystavovateli se neztratili ani zástupci středních odborných škol – o svých studijních programech informovala SOŠ a SOU Horky nad Jizerou (www.souhorky.cz).

I pro příští ročník bude připravován doprovodný program výstavy – moderované vstupy s názvem Specialita regionu – kam se mohou přihlásit vystavovatelé, představit svou nabídku a přilákat návštěvníky na konkrétní specialitu, mimořádnost či zajímavost.

Jedenáctý ročník výstavy proběhne začátkem roku 2011, všichni vyznavači tuzemského cestování mohou sledovat webovou stránku www.vll.cz.

-bačka-

BEZPEČNOSŤ A KONTROLA POTRAVÍN V CENTRE ZÁUJMU VEREJNOSTI

Katedra hygieny a bezpečnosti potravín Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU v Nitre každoročne organizuje vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou „Bezpečnosť a kontrola potravín“.

Tento rok je to už po siedmykrát, tradícia sa začala písať v roku 2003, kedy vznikla fakulta aj katedra. Konferencia je zároveň aj aktivitou, ktorá napomáha rozvíjať študijný program s rovnocenným názvom „Bezpečnosť a kontrola potravín“, ktorý má fakulta akreditovaný v bakalárskom aj inžinierskom stupni štúdia. Zároveň sa na konferencii zúčastňujú aj študenti stredných škôl s potravinárskym zameraním z Nitry a okolia. Na konferencii sa zúčastnia firmy s laboratórnou technikou a rôznym prístrojovým vybavením, ktoré prezentujú najnovšie poznatky z tejto oblasti.

Konferencia je tiež určená širokej odbornej verejnosti pôsobiacej v oblasti potravinárstva, potravinárskych a analytických laboratórií, potravinárskych podnikov, potravinárskeho výskumu a školstva. Cieľom konferencie je pre-

zentovať najnovšie trendy v oblasti kontroly a bezpečnosti potravín, potravinárskej analýzy, autentifikácii a vysledovateľnosti potravín, alergénom a kontaminantom, analýze a hodnoteniu potravín novými metódami.

Záujem o účasť na VII. vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou „Bezpečnosť a kontrola potravín“ možno nahlásiť na e-mailovej adrese: **Jozef.Golian.AF@uniag.sk**

Vybrané príspevky budú publikované vo vedeckom časopise POTRAVINÁRSTVO, www.potravinarstvo.com.

Tešíme sa na vašu aktívnu účasť.

doc. Ing. Jozef Golian, Dr.
vedúci katedry

Konferencia sa uskutoční

v dňoch 24.–25. 3. 2010 v Kongresovom centre SPU v Nitre

Rámcový časový program		Prioritné témy konferencie
Streda 24. 3. 2010		1. Bezpečnosť potravín a legislatíva EÚ/ES
8.30 – 10.00	Prezentácia účastníkov	
10.00 – 10.15	Otvorenie konferencie	2. Mikrobiologická bezpečnosť potravín
10.15 – 12.00	Bezpečnosť potravín a legislatíva EÚ	
12.00 – 13.00	Obed	3. Chemická bezpečnosť potravín
13.00 – 15.15	Mikrobiologická bezpečnosť potravín	
15.15 – 15.45	Prestávka	4. Perspektívne technológie pre bezpečnejšie potraviny
15.45 – 17.00	Chemická bezpečnosť potravín	
18.00	Spoločenský večer	5. Bezpečnosť potravín, zdravie a výživová hodnota potravín
Štvrtok 25. 3. 2010		
9.00 – 10.30	Analytické metódy kontroly potravín	6. Analytické metódy posudzovania kvality a bezpečnosti potravín
10.30 – 11.00	Prestávka	
11.00 – 13.00	Bezpečnosť potravín a výživa	
13.00	Záver konferencie	7. Bezpečnosť potravín a welfare

www.fbp.uniag.sk

POZVÁNKA NA ODBORNÚ EXKURZIU

Stalo sa už dobrou tradíciou, že Katedra zoológie a antropológie FPV UKF v Nitre pripravuje pre učiteľov biológie, prírodovedných predmetov i iných príbuzných odborov (aj ďalších priateľov cestovania) rôzne odborné exkurzie (bližšie na www.kza.fpv.ukf.sk)

Aj toto leto v rámci ďalšieho vzdelávania učiteľov si Vás dovoľujeme **pozvať na odbornú exkurziu do krajiny Troll – do Nórska**, ktorá sa uskutoční **19.–27. 7. 2010** formou 9dňového autokarového zájazdu.

Rámcový program exkurzie

Cesta cez ČR, Nemecko, príchod do **Rostocku**, plavba do švédskeho Trelleborgu, prejazd juhozápadným Švédskom smer **Göteborg**, vstup do Nórska v pohraničnom meste Svinesundbron. Zastávka v nórskej metropole **Oslo**. Na polostrove Bygdøy našla svoj trvalý domov polárna loď Fram, na ktorej sa plavili polárni dobyvatelia Nansen, Amundsen a Sverdrup k Severnému a Južnému pólu. Je možné si pozrieť aj plň Kon Tiki a papyrusovú loď RA II. Thora Heyerdahla. V parku Frogner sa nachádza aj 212 sôch Gustáva Vigelanda. Tu sa stretne aj so symbolom mesta Sinnataggen – Hnevajúci sa chlapec, fontánou, monolitom a ďalšími sochami tohto najznámejšieho nórskeho sochára.

Odchod k najväčšiemu nórskemu **jazeru Mjøsa** (362 km², bohaté na pstruhy), zastávka v olympijskom meste **Lillehammer** (ZOH 1994) – z vrcholov skokanských mostíkov je krásny pohľad na celé mesto. Odchod do monumentálneho divokého údolia **Romsdalen**, obklopeného vysokými horskými štítmi, pokračovanie cesty pozdĺž mnohými perejami, vodopádmi divokej rieky Rauma až k najväčšej kolmej horolezeckej stene Európy – **Trollveggen** (v prekla-

de **Trollia stena**), stúpanie 11 serpentínami preslávenej cesty **Trollstigveien** (**Cesta Troll**), z horského sedla do údolia Valldalen s jahodovými plantážami. Plavba po svetoznámom **fjorde Geiranger** (UNESCO) k vodopádom Sedem sestier, Nápadník a Nádej, stúpanie desiatkami serpentín priliehajúcich hôr, na vyhliadkovú horu **Dalsnibba** (1476 m) s úchvatnými pohľadmi na fjordy a vodopády, cesta do oblasti najväčšieho ľadovca európskej pevniny **Jostedal-sbreen** (487 km²) – ľadová vrstva dosahuje až 300 metrov, obsahuje toľko ľadu ako všetky alpské ľadovce spolu. Cesta (krátka plavba trajektom) údolím Sognefjordu – najdlhšieho (200 km) a najhlbšieho (1300 m) fjordu Nórska, krajom Fjordane a Hordaland do hlavného mesta nórskeho fjordov a druhého najväčšieho mesta Nórska – **Bergenu**. Prehliadka historického centra Bergenu, hanzových domov Bryggen (UNESCO), návšteva svetoznámych rybích trhov. Cesta náhornou plošinou **Hardanger vidda** cez **Oddu** do oblasti **Suldal** k jednému z najzaujímavejších prírodných útvarov Nórska na vyhliadkovú skalnú plošinu (597 m nad hladinu Lysefjordu) – **Preikestolen**, tzv. **Kazateľnicu** s nádherným výhľadom do závratnej hĺbky fjordu.

V závere exkurzie cesta smerom na Kristiansand, Oslo, Göteborg do Trelleborgu, nočný trajekt do Rostocku a po deviatich dňoch putovania pozoruhodnou Škandináviou návrat domov, na Slovensko.

PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D.
KZA FPV UKF Nitra

POZVÁNKA NA FLORU OLOMOUC

Výstavište Flora Olomouc bude ve dnech 22. – 25. dubna 2010 patřit jarní etapě zahradnické výstavy FLORA OLOMOUC – tradičně doprovázené Jarními zahradnickými trhy a veletrhem drobné zahradní mechanizace Hortifarm.

V nabídce 31. ročníku největší a nejstarší květinové výstavy v České republice najdete např.: v pavilonu A – „**Zahradá času aneb labyrint světa a ráj srdce**“, ústřední expozici výstavy s okrasnými výpěstky českých a zahraničních zahradnických firem, velkou květinovou přehlídku Zahradnictví města Vídně, Svazu květinářů a floristů ČR, speciální expozici orchidejí Thajského království, přehlídku holandských cibulovin; v galerii pavilonu A – exponáty floristické soutěže v aranžování květin na téma „**Svatební vazba**“ se svatebními kyticemi a dekoracemi, expozici „**Vzpomínka na čínskou krajinu**“ inspirovanou historií i typickou čínskou florou doplněná výstavou fotografií ze současné Číny; v pavilonu

E – expozici „**Vodní svět**“, jarní cibuloviny, balkónové rostlin; dále volně přístupné sbírkové skleníky, botanickou zahradu...

NÁRODNÍ ZEMĚDĚLSKÉ MUZEUM

Knedlík – Kloss – Knödel aneb Knedlíkové nebe

výstava od 12. března do 30. května 2010

Výstava, která byla připravena a prezentována v rámci tříletého česko-německého projektu Městského muzea v Deggendorfu (2007), Domu franckých dějin v Abenbergu (2008) a Muzea Cheb, p.o. Karlovarského kraje (2009), vychází z původní německé verze realizované v Deggendorfu a je rozšířena a doplněna o část českých reálií...

Expozice v pražském NZM se zaměřuje na prezentaci gastronomického fenoménu bavorské a české kuchyně – knedlíku – muzejními prostředky. Je zachycena historie tohoto pokrmu v českém i německém prostředí, zmíněny jsou i celoevropské souvislosti. Na předmětech je prezentováno kuchyňské vybavení potřebné pro výrobu knedlíků, knedlíky najdete v mnoha textech a na fotografiích, knedlíky se odrážejí v písních, v literatuře, v pohádkách či pověstech. Kuchyně s knedlíky všeho druhu je místem pohody a přátelství.

Cílem výstavy je ukázat, že tento poklad nezná hranice, že je naším společným dědictvím, které nezná jazykové ani územní rozdíly. Výstava chce v nové rovině přispět ke vzájemnému poznávání obyvatelstva na obou stranách hranice. V Čechách i v Bavorsku je knedlík považován za národní poklad.

Doprovodný program k výstavě tvoří mj. ochutnávkové akce pro veřejnost, speciální program je připravován také pro školy. Studenti německého jazyka uvítají dvojazyčné texty u expozice i česko-německý katalog.

SETKÁNÍ S MATEMATIKOU V ŽIVOTĚ PO ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Pro širokou laickou veřejnost je určena pozoruhodná kniha „Matematika a porozumění světu“, vydaná s podporou Akademie věd ČR, Grantové agentury ČR a Univerzity Hradec Králové nakladatelstvím Academia v závěru loňského roku (Praha 2009, 1. vyd., 336 stran).

Autorský kolektiv pod vedením PROF. RNDR. FRANTIŠKA KUŘINY, CSc. z katedry matematiky UHK chce čtenáře přesvědčit, že matematika může přispívat porozumění světu, že je užitečným nástrojem orientace člověka v realitě a že tato vědní disciplína může být i zajímavá. Vždyť svět čísel, vztahů a tvarů nás denně obklopuje, aniž si to vždy plně uvědomujeme. Tvůrčí záměr, podepřený bohatými odbornými a pedagogickými zkušenostmi vysokoškolských učitelů, je nejen záslužný, ale i velice společensky potřebný. O to více v zemi, kde jinak seriózní publicisté píšou o matematice jako o „noční můře“ jejich školní kariéry a každá druhá „pseudocelébrita“ se chlubí dostatečnou či reparačem z tohoto učebního předmětu. Autoři také zároveň upozorňují, že ke studiu (nejen) matematiky je potřeba vlastního úsilí každého vzdělávaného jedince. A nejen to: zejména rodiče žáků by měli vědět, že studium matematiky přispívá růstu duševního potenciálu jejich dětí.

Kniha je rozčleněna do dvou základních částí, které je možno studovat samostatně podle potřeby či momentálního zájmu. První nazvaná „Pohledy“ obsahuje sedm přehled-

ných vhledů do problematiky učiva matematiky: O souborech, O číslech, O závislostech, O geometrii, O vyjadřování, O strukturách, O matematice a myšlení. Přitom se nejedná o suchopárný výklad nebo účelový přehled vzorečků, veškerá teorie je doplněna řadou příkladů, ilustrována vhodnými náčrtky, obrázky a fotografiemi. Druhá část „Setkání“ přináší ukázky mnoha souvislostí matematiky s běžným životem, využitelných pro praxi (statistika, finanční matematika, grafické informace, pravděpodobnostní pohled na svět aj.).

Autoři nabízejí i neotřelý pohled na dětské vnímání (dětská hesla jako prostředek neverbálního vyjadřování, jak děti poznávají čísla a počítají). Organickou součástí publikace jsou slavné citáty, kreslený humor Jiřího Slívy, perličky z matematického folklóru nebo početní hádanky a chytáky. Za každou kapitolou je uveden seznam literatury, ve kterém může čtenář vyhledat v případě zájmu další informace, nechybí ani užitečný věcný a jmenný rejstřík.

(tes)

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin

4. díl

Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*, synonymum *Impatiens roylei*) **a netýkavka malokvětá** (*Impatiens parviflora*)

Pražská univerzitní botanická zahrada původně sídlila na Smíchově, dnes ji připomíná jméno ulice V Botanice. Místo to bylo nevhodné, protože bývalo zasahováno povodněmi. V 19. století byly v Praze povodně časté – v roce 1845, 1847, 1862, velká povodeň v r. 1872 a katastrofální povodeň roku 1890. Po téhle povodni, kdy byl poškozen i Karlův most, byla univerzitní botanická zahrada přemístěna na Nové Město, do ulice Na Slupi. Jistě není náhodou, že jihosibiřská netýkavka malokvětá, která byla v botanické zahradě pěstována od r. 1844, začala zplaňovat po r. 1870. První nálezy v přírodě byly na ostrově Štvanici v Praze a v okolí Prahy. Dnes u nás běžný druh byl původně pěstován také např. v botanické zahradě lesnické školy v Bělé pod Bezdězem a v zámecké zahradě Kašpara Šternberka u zámku Březina u Rokycan.

Je to rostlina na Sibiři dosti proměnlivá, ale evropská populace má malou variabilitu, zřejmě se do Evropy dostalo osivo z malého počtu jedinců. **Netýkavka malokvětá** je obvykle asi 30–50 cm vysoká, listy má střídavé, eliptické, až 14 cm dlouhé a 5 cm široké. Listy jsou na okraji jemně ostře pilovité, se stopkatými žlázkami. Květy rostou v 3–10květech hroznech na dlouhých stopkách a jsou asi 1 cm velké. Nejeefektivnější část květu – vakovitý lístek 5–8 mm dlouhý s přímou žlutou ostruhou až 5 mm dlouhou – je součást kalicha. K tomu se přiřazují ploché lístky kalicha a koruny, žluté, uvnitř s nenápadnou červenou kresbou. Zajímavé je, že na nepříznivých stanovištích jsou první květy kleistogamické. To znamená, že se sice neotevrou, ale po samosprášení produkují plody. Rostliny nejsou tedy závislé na přítomnosti opylovačů a mohou se i bez nich šířit. Plody jsou podlouhlé tobolky, pukají 5 chlopněmi a vlastní silou rozhazují do okolí semena asi 4 mm dlouhá. Vzniká 60–180 semen na rostlinu, která kvete od června do září. Semena pro klíčení musí projít chladovým obdobím, nejlépe mrazem. Netýkavky jsou jednoletky. **Netýkavka malokvětá** pochází z jihu západní části Sibiře, je rozšířena v Evropě, Asii, severní Africe i Severní Americe. U nás dnes roste prakticky ve všech lesích, nejen ruderalizovaných příměstských s půdou obohacovanou dusíkem. Dává přednost stinným stanovištím s vyšší vzdušnou vlhkostí. Při dlouhotrvajícím suchu svěží listy a rychle odumírá.

Mnohem nepříjemnějším druhem pro přírodu je **netýkavka žláznatá**. Dosahuje výšky až 3 m, celá je červeně naběhlá (už semenáčky). Listy jsou až 30 cm dlouhé a 10 cm široké, na bázi čepele s nápadnými kyjovitými žlázkami až 3 mm dlouhými. Květy až 4,4 cm dlouhé jsou v hroznech v úžlabí listů. Barva květů je tmavě až světle červenofialová, můžeme potkat i rostliny kvetoucí bíle, ostruha bývá obvykle zelená. Plody jsou až 23 mm dlouhé, lesklé, tmavozelené. Obsahují do 20 semen, která jsou při puknutí tobolky rozhazována i do vzdálenosti 4 m. Netýkavka je nektarodárná, proto ji

hojně opylují včely a čmeláci. Kvete od srpna do října a z jedné rostliny může vzniknout až 5000 semen. Roste obvykle u vody a semena bývají vlečena vodou po dně, při vyšší vodě se dostanou na břeh. Také se mohou šířit přilepená na tělo vodních ptáků.

Pochází z oblasti západních Himálaj, kde roste v nadmořských výškách 1800–3000 m, a je tam mnohem variabilnější. V Evropě má variabilitu menší, jak se u introdukovaných rostlin stává. Nejdříve byla pěstována v Anglii v Kew Gardens (od r. 1839), jako okrasná se rozšířila po Evropě, u nás je doloženo pěstování v zámecké zahradě v Červeném Hradku u Jirkova (z r. 1846). Pravděpodobně první údaj o zplanění je z Kunderatic u Litoměřic z r. 1896. V roce 1903 je uváděna v porostech z břehů Jizery u Turnova, z r. 1909 od Zlaté stoky u Třeboně, ze stejné doby také na Moravě od Svitavy a Moravy. Někdy v 30.–40. letech 20. století se vyselektovaly odolnější a expanzivnější populace, následovala invaze do pobřežních společenstev. Dnes tvoří mohutné porosty na březích řek, přechodně roste na rumišťích, kde není pro ni dostatečně vlhko. V poškozených pobřežních společenstvech se následně mohou snáze uchytit i křídlatky.

Netýkavka žláznatá je rozšířena po Evropě, Asii, Severní Americe a Novém Zélandu. Nejlepší metoda likvidace je znemožnit vytvoření a šíření semen, to znamená vytrhávání, spásání, sekání na začátku kvetení. Rostliny mají schopnost regenerace, a posekaná rostlina se pokusí stejně vykvést, proto je nutné stanoviště sledovat. Odstraňování rostlin se musí opakovat aspoň 3 roky a vždy začínat od rostlin nejvýše na toku, aby voda nedodávala další semena. Samozřejmě je nutné se domluvit se zahrádkáři a včelaři, aby rostlinu nepěstovali. Chemické přípravky se nedoporučují pro blízkost a možnou kontaminaci vody.

RNDr. Jana Möllerová, CSc., Praha

VÝUKA PRAXE PŘED 60 LETY

Smyslem tohoto příspěvku není přesvědčování současných pedagogů k návratu k formám studia v polovině minulého století. Neboť mnoho se změnilo v technologiích, v lidských vztazích, ve vztahu člověk – půda, došlo k narušení rodových tradic. Rovněž nejde pouze o sentimentální vzpomínku na mládí.

Myslím, že přesto mnohé z tehdejších forem práce stojí za zamyšlení i v dnešní době. V roce 1950 ještě v zemědělství převažoval soukromý sektor. JZD, která se začala tvořit dle nového zákona o družstevnictví, byla menšinová a v řadě vesnic se je založit nepodařilo. Nejlepší hospodáři o ně větší zájem neměli a stále spoléhali, že soukromé zemědělství v konkurenci přežije. Byli si vědomi toho, že je nutné mnohé měnit v souladu se všeobecným pokrokem a tomu podřizovali i své záměry. Proto byl i veliký zájem o odborné vzdělání na zemědělských (tehdy rolnických) školách. V té době existovaly tzv. nižší rolnické školy, které byly dvouleté, a dále vyšší rolnické školy čtyřleté, zakončené maturitou.

Zaměřím se na vlastní zkušenosti

Poněvadž v té době nebylo možné studovat vyšší rolnickou školu před dosažením věku 16 let, přihlásil jsem se ke studiu Nižší rolnické školy ovocnicko-vinařské ve Znojmě. V tehdejší době bylo velmi málo odborných škol a současně byl o ně veliký zájem. Po ústních přijímacích zkouškách bylo přijato něco kolem 30 % z přihlášených. Škola se nacházela uprostřed zeleně, obklopena sadem, vinicí, menším zelinářstvím a sklepním hospodářstvím. Kromě toho měla rozlehlejší zahradnictví a vinohrad na okraji města v Leskách a v blízkých Příměticích statek s živočišnou výrobou a výrobou polní. Ve vzdělávacím programu byly jednak předměty všeobecně vzdělávací – český jazyk, ruský jazyk, matematika, tělesná výchova a předměty odborné – pěstování rostlin, chov zvířat, mechanizace, ovocnictví, zelinářství, vinařství a ekonomika. Kromě toho jsme navštěvovali nepovinný předmět včelařství.

Výuka praxe měla pouze formu individuální. Byla cyklická, dvoudenní. Nastupovalo se vždy ve 13 hodin a po dvou dnech se v tento čas končilo. Vše probíhalo formou manuální činnosti. Žádné záznamy se nevedly. Instruktáže, průběh praktických činností i kontrolu zajišťovali vedoucí pracovníci na jednotlivých pracovištích. Tam tenkrát skutečně nešlo jen o nějaké procvičování odborných pracovních úkonů, ale bylo to plné pracovní nasazení, protože jsme současně plnili úkoly běžných pracovníků. Proto například na statku v Příměticích tato praxe probíhala i v neděli. Na statku jsme byli ubytováni v jedné místnosti s nočním hlídačem. Ten nás ve 4 hodiny ráno vzbudil a my jsme nastoupili do stáje. Stroj-

ním dojením jsme spolu s jedním zkušeným pracovníkem podojili všechny dojnice a na povrchovém chladiči vychladili nadojené mléko. Potom se pomocí visuté drážky vyvážel hnůj a dávala se podestýlka. Po skončení práce každý z nás dostal půllitr mléka a šli jsme snídat. Totéž se v podstatě opakovalo večer. Přes den se pracovalo na poli nebo ve skladech pod vedením šafáře. Pokud se někomu zdá, že to bylo příliš náročné fyzicky i z pohledu odbornosti, je třeba si uvědomit, že téměř všichni žáci pocházeli z hospodářství. Na fyzickou zátěž jsme byli zvyklí a většinu prací jsme znali z domova. Současně jsme se naučili i něčemu novému.

Byla to otázka profesní cti

Nestalo se, že by někdo něco proti uloženým úkolům namítal nebo dokonce odmítl pracovat. Naopak převládala snaha předvést se co nejlépe. Limit délky pracovní doby nikoho nezajímal. Prostě to bylo tak jako v každém hospodářství. Na pracovištích zahradnických se pracovní doba dodržovala v rozsahu asi 8 hodin. Ale i zde jsme nahrazovali v plném rozsahu pracovní síly.

Důležitá souhra

Úžasné bylo to, že během roku jsme se seznámili téměř se všemi pracemi a získali jsme dost solidní zručnost. Nejtypičtější to bylo ve vinařství. Přestože jsem v tomto oboru potom nikdy už nepracoval, dodnes si pamatuji všechny úkony, jak na sebe navazují od přípravy sadbového materiálu až po založení vinice, včetně vyměřování a následného ošetřování vinných keřů a sklizně. Pracovali jsme i při lisování hroznů a ošetřování vína ve sklepech. Vzpomínám si, že když se mělo roubovat tzv. anglickou kopulací, rozhodnul ředitel školy o přerušení teoretické výuky a všichni jsme se šli tuto pracovní operaci učit. Po ukončení školy nastupovali absolventi na vedoucí místa do zemědělských a zpracovatelských provozů a většinou se velmi dobře uplatnili.

S odstupem času vzpomínám s velkou vděčností na rolnickou školu ve Znojmě a současně si uvědomuji, jak je důležitá souhra tří činitelů: **zájem žáka – osobnost pedagoga – respektování potřeb praxe.**

Ing. Milan Teksl

Šrůtkova ekologická farma, Benešov u Kamenice nad Lipou

VÝZNAMNÉ VÝROČÍ

Mendelovy univerzity v Brně

V. díl

Národní shromáždění Československé republiky 24. července 1919 přijalo zákon č. 460 Sb., kterým se v Brně zřizuje „samostatná československá státní vysoká škola zemědělská o dvou odborech: hospodářském a lesnickém se čtyřletou dobou trvání studia a českou vyučovací řečí“...

Připomínáme-li si devadesát let historie této ALMA MATER, pak vděčná vzpomínka by měla mířit především k této zakladatelské generaci obou původních fakult. (Osobnosti prvního pedagogického sboru hospodářského odboru jsme uváděli v předchozích číslech.)

První pedagogický sbor lesnického odboru

Lesnický odbor byl po značných komplikacích, jejichž základem byl spor, zda má právo na lesnickou fakultu Praha, Brno, či obě města, zahájil svou činnost až v roce následujícím, 1920. Prvním děkanem tohoto odboru byl profesor strojnictví a encyklopedie technické mechaniky Ing. Josef Černý (1872–1959), prvním proděkanem lesnický odborník prof. Ing. Dr. techn. Rudolf Haša (1881–1963). Pedagogický sbor se tvořil postupně – jména uvádíme podle abecedního pořádku.

PHDR. AUGUSTIN BAYER, DR.H.C. in memoriam (1882–1942) soukromý docent systematické botaniky od 27. 3. 1926, mimořádný profesor dendrologie a lesnické fytopatologie od 24. 9. 1927, řádný profesor dendrologie, fytopatologie a bakteriologie od 1. 7. 1935. Umučen nacisty v koncentračním táboře Mauthausen 23. 2. 1942.

ING. ANTONÍN DYK (1871–1952) profesor ochrany lesa a myslivosti od 31. 5. 1922. Před tím v letech 1894–1903 působil na Křivoklátě, potom v Zelči u Tábora, od r. 1907 v Žižkově, od r. 1913 na velkostatku Manětín, 1917 až 1918 na velkostatku v Litschau v Dolním Bavorsku, od r. 1918 jako lesní rada a ústřední ředitel v Lukově u Holešova. Roku 1926 se vzdal funkce v Lukově a věnoval se jen pedagogice.

ING. DR. TECH. RUDOLF HAŠA (1881 až 1963). Do r. 1909 v lesnické praxi v Nasavrkách, 1910–1914 na lesnické škole v Písku, poté administrátor auerspergského na panství Nepomuk. Od 2. 7. 1920 profesor zařízení a oceňování lesů, lesní statistiky a dendrometrie. Vypracoval

organizaci kateder lesnického odboru, úspěšně řídil školní statek (7900 ha). V letech 1921–1939 pověřen vybudováním a řízením oddělení lesní ekonomiky Státních výzkumných ústavů lesní produkce v Brně. Z jeho podnětu zřízena Výzkumná stanice lesnické geodézie a fotogrammetrie. Opakovaně děkanem fakulty i rektorem VŠZ, čestný doktor VŠZ v Brně.

ING. DR. H.C. JOSEF KONŠEL (1875–1958) Po absolvování lesnické fakulty VŠZ ve Vídni v arcibiskupské taxační kanceláři v Olomouci, od r. 1910 lesmistr a přednosta taxační kanceláře, od r. 1919 referent ústředního ředitelství, od r. 1921 centrální ředitel arcibiskupských statků. Od 1. 10. 1923 profesorem lesní tvorby a nauky o lesních stanovištích, děkan lesnické fakulty 1932–1933 a rektorem VŠZ Brno, v r. 1939 čestným doktorem VŠZ.

ING. FERDINAND MÜLLER (1874–1948) od 31. ledna 1921 profesor inženýrských staveb lesnických, před tím se zabýval hrazením bystřin v Rakousku i v českých zemích. Autor generálního projektu hrazení řeky Bečvy a dlouhodobého generálního plánu hrazení bystřin na Moravě. Zvolen do nejvyšších akademických funkcí.

ING. DR. H.C. JOSEF OPLETAL (1863 až 1953). Po studiích, v letech 1887 až 1919 pracovník řeckovýchodního náboženského fondu v Bukovině, od r. 1921 generální ředitel státní lesů na ministerstvu zemědělství v Praze, od 28. 6. 1923 profesor lesní těžby a lesního průmyslu. Přispěl k povznesení lesnictví v celé střední Evropě. Volen do nejvyšších akademických funkcí na škole, rovněž čestný doktor VŠZ Brno.

ING. DR. JOSEF SIGMOND (1868–1956) V letech 1898 až 1919 vedoucí lesní hospodář města Plzně. 31.12.1919 jmenován jako první profesor lesnického odboru – profesorem nauky o lesním stanovišti, pěstování lesa a úvodu do lesnického studia. Záhy však přešel na Vysokou školu zemědělského a lesnického inženýrství v Praze.

ING. DR. ALOIS TICHÝ (1879–1958) Vedle studia stavebního inženýrství absolvoval na Vysoké škole technické v Brně učební běh zeměměřičů, který nakonec určil jeho celoživotní odbornou orientaci. Krátce působil jako asistent na technice, potom 14 let byl středoškolským profesorem předmětů „matematicko-technických“ na Zemské střední hospodářské škole v Přerově. Od 1. 8. 1921 působil na lesnické fakultě jako mimořádný profesor nižší geo-

dézie a od 1. 1. 1927 jako profesor nižší a vyšší geodézie. Zasloužil se o rozvoj fotogrammetrie. Roku 1926 na jeho popud zřízena Státní výzkumná stanice lesnické geodézie a fotogrammetrie, jíž se stal přednostou. Zvolen postupně do nejvyšších akademických funkcí.

Ing. Josef Rozman, CSc.
Moravská Třebová

„JÁ SE TAM VRÁTÍM“

Česká zemědělská akademie v Humpolci v hlubokém zármutku oznamuje, že dne 24. února 2010 zemřel ve věku nedožitých 74 let středoškolský profesor Ing. Mirko Hrabě.

Na naší škole působil téměř 50 let. Vyučoval převážně biologii, pro kterou napsal několik učebnic s celostátní platností. Představoval významnou osobnost naší školy. Jeho přístup k práci, kterou nadevše miloval, byl zcela výjimečný. Svým srdečným a přátelským jednáním si získával důvěru všech studentů i spolupracovníků. Zejména starší absolventi nemohou zapomenout na jeho vzdělávací expedice na Slovensko v době hlavních prázdnin.

Dvě desetiletí působil jako externí pedagog na Katedře pedagogiky (nyní Institutu vzdělávání a poradenství) České zemědělské univerzity v Praze, kde přednášel metodi-

ku výuky biologie. Vedl pedagogické praxe nastávajících učitelů odborných předmětů a šířil tak dobré jméno naší školy po celé vlasti.

Byl dokonalý znalec výtvarného umění, numizmatiky, archeologie a obdivoval vážnou hudbu. Široká veřejnost jej znala jako recitátora na vernisážích výtvarných umělců a při jubilejních oslavách školy. Nezapomenutelným zůsta-ne svou recitací Halasovy poezie „Já se tam vrátím“.

Jeho odchod z řad pedagogů představuje velikou ztrátu pro naše zemědělské školství.

Čest jeho památce.

Vedení ČZA v Humpolci

Redakce tohoto časopisu si velice váží skutečnosti, že pan Ing. Mirko Hrabě byl naším dlouholetým spolupracovníkem. Jeho ilustrace na obálce několika ročníků Zemědělské školy patří mezi jedny z nejzdařilejších. Pana Ing. Hraběte už natrvalo řadíme mezi významné osobnosti našeho zemědělského školství.

MIMOŘÁDNÁ OSOBNOST – EDVARD REICH

Ing. RTDr. Edvard Reich patří mezi ty jedinečné průkopníky zemědělského pokroku, jehož odkaz zůstal dodnes živý, inspirativní. Působil jako učitel, docent, sekční šéf ministerstva zemědělství, odborný spisovatel, zakládající člen ČAZ...

Dům zemědělské osvěty (současné sídlo redakce ZPŠ) a Edvard Reich patří k sobě. Tento obdivuhodný muž rozhodujícím způsobem přispěl k jeho vybudování a stejným způsobem se staral o to, aby byl naplněn užitečnou prací ve prospěch našeho zemědělství, venkova i celé společnosti.

V letošním roce – 17. března – si připomínáme 125 let od jeho narození!

OBSAH

Lesní pedagogika	3
Nové trendy v didaktické přípravě učitelů	4
Nová směrnice Ministerstva zemědělství o akreditaci poradců	5
Ochrana přírody	6
Transfer poznatků vědy do praxe	7
Škola obnovy venkova Třanovice	9
Zahájení projektu mezinárodní spolupráce	10
Středoevropské cesty k živému venkovu	11
Zemědělci nesou tíži krize na svých bedrech	12
Podporujeme místní výrobky	13
Mezinárodní konference EDUCO 2010	14
Olympiáda zemědělské mládeže	15
„O nejlepší bratislavský rožok“	16
Festival krajových klobás	16
Beseda s žokejem	17
Medzinárodná konferencia E-twinning	17
Škola udržitelného rozvoje	18
„Regiony České republiky“	18
Bezpečnost a kontrola potravin v centre zájmu veřejnosti	19
Pozvánka na odbornou exkurzi	20
Pozvánka na Floru Olomouc	20
Národní zemědělské muzeum	21
Setkání s matematikou	21
Neobhospodařované pozemky	22
Výuka praxe před 60 lety	23
Významné výročí MU	24
„Já se tam vrátím“	25
Mimořádná osobnost – Edvard Reich	25

REDAKČNÍ RADA

PaedDr. Mária **Benedikovičová**, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír **Beneš**, Školní statek Opava
Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária **Debrecéniová**, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila **Gočálová**, MZe ČR Praha
Ing. Petr **Hienl**, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš **Hradečný**, MZe ČR Praha
Ing. Jiří **Husa**, CSc., IVP ČZU Praha
Ing. Zorka **Husová**, NÚOV Praha
Ing. Marcela **Chreneková**, SPU Nitra
Ing. Ludmila **Kováčiková**, Agroinštitút Nitra
Mgr. Peter **Lacina**, SPPK Bratislava
doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., ICV MU Brno
Ing. Mária **Múdra**, ZSŠP Rakovice
Ing. Helena **Pšotová**, Úrad NSK Nitra
RNDr. Tomáš **Ratinger**, ÚZEI Praha
PaedDr. Anna **Sandanusová**, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav **Stránský**, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: Srpce barvířská (Serratula tinctoria)

Srpce barvířská je žlutě barvící bylina hojně kvetoucí na luzích evropských v červenci a srpnu načervenalé fialové. Barví jak vlnu, tak len a hedvábí, které se pak honosí stálou žlutí a s indigem jsouce smíchána dává krásnou zelenou barvu. Taktéž jako barvířská rostlina může se pěstovati na polích.

Převzato z BERTUCH, F. J. – Bilderbuch zum Nutzen und Vernügen der Jugend. Wien (vydáno okolo 1860). Překlad původního textu často neodpovídá současným znalostem.

CONTENTS

Forest pedagogy is entering the educational process at the faculty of pedagogy	3
New trends of didactic training of teachers	4
A new directive of the Ministry of Agriculture about advisors' accreditation	5
Nature conservation on model farms in the United Kingdom	6
Transfer of science knowledge to practice The process of infection of biotrophic and necrotrophic pathogens	7
The school of rural area revitalization in Třanovice and projects for young people	9
Initiation of the CerOrganic project of international cooperation in education	10
The local action group MALOHONT – all stands or falls with people	11
Farmers are carrying the burden of the crisis	12
Vysočina Administrative Region – we are supporting local products	13
EDUCO 2010 international conference	14
The Olympics of agricultural youth in Frýdlant	15
“Who will make the best Bratislavský rožok (roll)?” Competition of food-industry schools	16
Festival of regional sausages Activities of the University in Nitra	16
A meeting with the jockey Josef Váňa	17
E-twinning international conference	17
School of sustainable development in Kadaň	18
Regions of the Czech Republic Looking back to the exhibition in Lysá nad Labem	18
Food safety and control in the focus of the public An invitation to a scientific conference	19
An invitation to a professional excursion to Norway	20
An invitation to the Flora Olomouc exhibition	20
National Agricultural Museum: Knedlík (Dumpling) – Kloss – Knödel Exhibition or Dumpling Heaven ...	21
Encounter with mathematics in the career after leaving the primary school – a review of the public	21
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	22
Teaching practical training 60 years ago	23
Important anniversary of Mendel University in Brno	24
“I'll be back”	25
Edvard Reich – an outstanding personality	25

VI. MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA EDUCO str. 4, 14

BRATISLAVSKÝ ROŽOK str. 16

FESTIVAL KLOBÁS str.16

BESEDA S ŽOKEJEM JOSEFEM VÁŇOU str. 17

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Slezská 7, 120 56 Praha 2

tel.: 222 000 439, fax: 222 000 114, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz

Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agoinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk

Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč

Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách

Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

**AGROINŠTITÚT
NITRA**

ŠKOLA OBNOVY VENKOVA TŘANOVICE str. 9

ŠKOLA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

str. 18